

„Az én szívemre is ránehezedik, hogy míg nálunk zsúfolásig telve vannak, addig például Németországban üresek a templomok. Ott is, de itt Magyarországon is hiányoznak a gyülekezetekből a középkorúak. Hol van Krisztus népe?”

Beszélgetés a Kongói Evangélikus Egyház külföldi referensével ► 4. oldal

„Da Ponte a lézengő ritter alakját részben magáról mintázta, hiszen korának ismert világfija volt. Teológiai tanárként indult neki a kontinensnek...”

Az operák operája ► 6. oldal

„Lassan kihál az a nemzedék, amely a harmincas évek ébredési mozgalmán nőtt fel, és amely kitartott az egyházban tűzön-vízen át, átvitte az egyházat az elmúlt negyven éven, mindenén hűséggel...”

Rómában jártam ► 15. oldal

Velem vándorol... ► 2. oldal

Vissza a forrásokhoz! ► 4. oldal

Komiszos evangélikizáció ► 7. oldal

ZMC-melléklet ► 8–9. oldal

Interjú Szakály Sándor történésszel ► 10. oldal

Tünetek gyógymód nélkül? ► 13. oldal

Ordináció – egy hétvégén hat helyszínen

Győrságon

► Kicsinek bizonyult a Győr-Mosoni Egyházmegye egyik legkisebb gyülekezetének, a mindössze nyolcvan lelket számláló győrságinak a temploma az elmúlt hét szombatján, amikor **Ittész János**, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke lelkésszé szentelte **Pongrácz Mátét**.

Az ünnepi alkalomra ötször annyi vendég érkezett, mint amennyi a gyülekezet lélekszáma, így a templomba be nem férő hívők kivétítón követhették figyelemmel a lelkész-szentelő istentiszteletet a templomkertben felállított sátor alatt. Az

istentisztelet liturgiájában **Ittész János** püspök mellett **dr. Reuss András**, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Rendszeres Teológiai Tanszékének professor emeritusa, valamint **Menyesné Uram Zsuzsanna** helyi lelkész vett részt.

Ittész János az ünnepi eseményre invitáló meghívón szereplő ige – „Jézus így szólt hozzájuk: »Nem az egészségeseknek van szükségük orvosra, hanem a betegeknek; nem azért jöttem, hogy az igazakat hívjam, hanem, hogy a bűnösöket.«” (Mk 2,17) – alapján prédikált.

► Folytatás az 5. oldalon

Sopronban

► A Weltler familia bő egy évszázada különleges színtöltja a magyar evangélikusságnak: kántortanítók, egyházzenészek, felügyelők és lelkészek sora került ki a családból. Ebbe a sorba állt be **Weltler Gábor** is, akit július 10-én, szombaton délután szentelt lelkésszé **Ittész János**, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke.

Weltler Gábor Szombathelyen született **Weltler Sándor** lelkész fiaként. 1991 óta él Sopronban, 2004-ben érettségizett a liceumban. Teológiai tanulmányi idejének végén hatodévesként, lelkészjelöltként a szombathelyi gyülekezetben végzett szolgálatot.

A tikkasztó hőségben jó volt beülni a templom hívósébe, s nagyszerű élmény volt látni, hogy milyen sokan összejöttek a különböző gyülekezetekből, ahol Gábort ismerik: Sopronból, Szombathelyről, illetve Malomsokorról, édesapja gyülekezetéből. Az istentisztelet fényét emelte, hogy a soproni templom frissen felújított orgonája most először szólalt meg ünnepi közösség előtt, és hogy a liturgiában a szombathelyi gyülekezet kórusa is szolgált.

► Folytatás az 5. oldalon

Szügyön

► **Török Anett**, habár gyerekkorától belenőtt a gyülekezetbe, lelkésszi szolgálatra való belső elhívását mégis az érettségi évében kapta. A sikeres felvételi után pedig egy nyári EKE-táborban fogadta el Istent élete Urának.

Teológiai éveit alatt többször is élt külföldi ösztöndíj-lehetőségekkel: 2003–2005 között Oslóban, 2007-ben Helsinkiben, 2007–2008-ban Chicagóban folytatott tanulmányokat. Ezek közben családtagjainak és barátainak a támogatása volt legmeghatározóbb életében.

Július 10-én, szombat délelőtt 10 órára szinte teljesen megtelt a számára a lelki otthon jelentő szügyi evangélikus gyülekezet temploma. **Dr. Fabiny Tamás** püspök mellett **dr. Szentpétery Péter** teológiai tanár és **Blatniczky János Dániel** helyi lelkész állt az oltárnál. A püspök a lelkészjelölt által választott ige alapján prédikált: „...akik Istent szeretik, azoknak minden javukra szolgál...” (Róm 8,28) Igehirdetésében hangsúlyozta, hogy nem Isten csodáloinak, hanem az őt szeretőknak válik minden javukra. Ezért csodálatos, hogy szerethető Urunk van.

► Folytatás az 5. oldalon

Nyíregyházán

► Az Északi Egyházkerület északkeleti szegletének három nagyvárosából sereglettek össze evangélikusok július 11-én, vasárnap délután a nyíregyházi evangélikus Nagytemplomba. Az alkalom, amely összehozta a nyíregyháziakat, debrecenieket és miskolciakat, **Asztalos Richárd** ordinációja volt. Az avatandó lelkésznek e három város volt a küldő, felkészítő és fogadó közössége.

Az ünnepi istentiszteleten **dr. Fabiny Tamás** püspök a lelkészjelölt által választott ige (Jn 15,16a) kapcsán a Krisztusban, a gyümölcsöző cselekedetekben, illetve a szolgálatban való megmaradásról beszélt.

Bátran mondhatjuk, hogy isteni kegyelem és csoda, hogy **Richárd** mindvégig megmaradt elhatárolása, a teológia művelése mellett, ugyanis már az egyetemi felvételijére vivő vonatútján sem akarták érvényesíteni a jegyét... Ezenkívül megrázó tragédiák kísérték tanulmányait, hiszen elsőéves hallgatóként elvesztette édesapját, hatodévesként pedig egyik legjobb barátját, **Mezey Gábor** lelkészt.

► Folytatás az 5. oldalon

Mohácson

► „A mai alkalmunk különösen is felemelő – kezdte köszöntését **Németh Pál**, a gyülekezet lelkésze –, hiszen az első olyan, ízig-veérgig mohácsi illetőségű testvérünket ünnepeleljük, aki elvégezte az Evangélikus Hittudományi Egyetemet.” Valóban, **Unyi Anikó** Mohácson született, itt keresztelték, itt konfirmált, itt lett aktív gyülekezeti tag, itt érlelődött meg benne a gondolat: lelkész lesz. A gondolat, az elhatározás múlt szombaton vált valóra: ezen a napon lehetett tanúja a templomot és a gyülekezeti termet is megtöltő gyülekezet annak, hogy **Gáncs Péter**, a Déli Egyházkerület püspöke **Unyi Anikót** lelkésszé avatta.

A püspök az alkalomra szólító meghívón olvasható ige – „Elég neked az én kegyelmem, mert az én erőm erőtlenség által ér célhoz” (2Kor 12,9) – alapján hirdette Isten üzenetét.

„Két, a mai világban idegenül hangzó szó van az igében” – mondotta. – „Egyik az elég, hiszen kevesen mondják, hogy elég, amim van, amit kaptam, és még kevesebben teszik hozzá, hogy köszönöm.”

► Folytatás az 5. oldalon

Patvarcon

► A filiában épült kicsiny templomocskára maga huszonhat évével mindössze egy esztendővel idősebb a benne szentelt lelkésznel, **Chikán Katalinnál**. Az ünneplő gyülekezet nagy része nem is fért be, hanem az óvodaudvaron felállított sátrak árnyékában figyelte képernyőn a benti eseményeket. **Dr. Fabiny Tamás** püspök igazi szentelési textust kapott Katitól: „Ne szégyellj hát a mi Urunkról szóló bizonyosságtételt, se engem, az ő foglyát, hanem szenvedj velem együtt az evangéliumért, Isten ereje által.” (2Tim 1,8)

Az igehirdetésben különös hangsúlyt kapott a tanúskodás (*martyria*) keresztény-bibliai fogalma. Pál apostol nemcsak fiatal tanítványát biztatta a felismert isteni igazság mellett bátor kiállásra, hanem ő maga sem szégyellte az evangéliumot, mert Isten ereje az minden ember üdvözítésére. A szolgálat másik két pilléréként a *martyria* után a *diakoniát* és a *leiturgiát* említette a püspök, hangsúlyozván a sorrend fontosságát is.

► Folytatás az 5. oldalon

Akik gyöngyeinket tapossák

„Én elszegényedtem – csak az álmaim maradtak. Az álmaimat a lábaid elé terítettem. Lépkedj óvatosan, mert az álmaimon lépdelsz...” Drámai felütés, ezt a verset egy filmben hallottam, mindegy, melyikben. A lényeg, hogy megtetszett. Mindegy, honnan való, mert ha pontos szeretnék lenni, akkor egy sor adatot kellené közreadnom, abból meg van már ügyis éppen elég a szürke, túlinformált mindennapjainkban.

Adatok. Minimum egy filmcím, aztán nevek, hogy ki rendezte, a filmben ki mondta, honnan vette, ráadásul nem magyar, fordítás, tehát nem is vehető „szó szerint”, tehát ki fordította, satöbbi. Hovatovább kiderülne, hogy ez a mozi nem is új, akkor meg minek írni róla.

Hm, furcsa ez a kor, a fő rendező elv ma az újszerűség, az aktualitás; meg a verseny, minek van „hírtérke”; de elképesztően fontosak a személyek is s persze a „hivatkozások” – egy korban, amelyben valójában semmi sem új, mert nincs új a nap alatt, mert mindenki mástól idéz, s akitől idéz, már az is csak egy idézet idéz, ki tudja, hányadik átiratot, míg végül aztán kiderül, hogy az „új” gondolat már az ókor óta ismeretes, például egyiptomi, csak aktualizálta valaki. (Vö. Préd 1,9) Valaki, aki fene nagy fontosságot tulajdonít saját és mások személyének.

Szinte romantikus áhítattal tekintek vissza azokra az időkre, amikor a szerzeteseket név nélküli sírokba temették, mivel nem tulajdonítottak túl nagy fontosságot az árnyékvilágban szerzett neveknél.

„Hírnév”, így mondjuk, de mi jelentősége lehet ennek abban a tudatban, hogy aki győz, annak új neve lesz, egy fehér kövecskére írva – titkos szó, „amelyet senki sem tud, csak az, aki kapja”? (Jel 2,17) Egy új név, egy új ég, egy új élet egy új földön. Jézus Krisztus szolgálja látta, mi pedig elhiszük. (Jel 21,1) Mert a valóság az, hogy mi érzelmileg elszegényedtünk, mert sokunkban nincs már meg az első szeretet – csak az álmaink maradtak.

Milyen érdekes, hogy az internet korában, amikor bárki bármit mondhat, akár szerkeszthet lexikont is, téves adatokkal, hivatkozásokkal, s a szerzők kilétét nyomon követni szinte lehetetlen, éppen most imádkunk leginkább hivatkozni. Most hangoztatjuk legjobban a neveket. S miközben naponta egyre bővül a földtörténet legnagyobb hálózata, a társadalom magányos szigetekre szakad szét – kicsoda fonák ez is: nem egymás közt vagyunk, hanem a gépek előtt ülünk, akár az egyszemélyes szekták. S persze fejünkben a nagy rakás ezoterikus „bölcsességgel”, egy szép, új eszménnyel: „íme, az út önmagunk kiteljesedéséhez”. De hová is vezet ez az ösvény?

► Folytatás a 4. oldalon

Oratio œcumenica

Mennyei Atyánk, könyörgünk hozzád az evangélium terjedéséért. Könyörgünk azokért, akik nyomorúságot szenvednek a te nevedért és a te igédért, és azokért, akikhez még nem jutott el világosságod. Küldj munkásokat az aratásodba, és használj minket is minden alkalmatlanságunk ellenére, hogy tudjunk téged képviselni, és tudjuk mutatni másoknak a hozzád vezető utat.

Köszönjük, hogy minden személyes gondunkat is tereád vehetjük. Szabadíts meg minden aggodalomtól, minden félelemtől, szorongástól, elbizakodástól és elcsüggedéstől. Legyen a te igéd mécses a lábaink előtt és mindennapi lelki táplálékunk. Taníts minket egyre mélyebben és egyszerűbben imádkozni.

Rád bízunk azokat is, akikért felelőssé tettél minket, akikért aggódnak, akiknek a nyomorúságát talán tehetetlenül nézzük. Könyörgünk azokért, akik nélkülöznek: akik nemcsak a mindennapi kenyérnek, de az élethez szükséges szeretetnek, elismerésnek, biztonságnak is híjával vannak. Hisszük, hogy neked ma is minden lehetséges, az is, ami az embereknél lehetetlen. Tedd készsé a szívünket arra, hogy tovább tudjunk adni abból, amit tőled kaptunk, és ne legyünk szűkmarkúak egymáshoz. Taníts minket hálaadással élni a kevéssel is és a sokkal is.

Könyörgünk hozzád népünkért. Adj lelki felébredést, és készíts jövőt nekünk. Tölts meg minket Szentlelkeddel, hogy tudjuk tartani a lelket egymásban, hogy reményességünk egyedül a te igéreteidre épüljön. Segíts hűségesen és jókedvvel végezni a munkánkat, ugyanakkor egyedül tőled várni az áldást.

Könyörülj a betegeken, szenvedőkön, időseken, haldoklókon, te vigasztald a gyászolókat. Légy azokkal a testvéreinkkel, akiknek az elmúlt héten ravatal mellett kellett megállniuk. Te enyhítsd fájdalunkat. Adj nekik és nekünk élő reménységet, hogy ne a láthatókra, hanem a láthatatlanokra nézzünk.

Az Úr Jézus Krisztus nevében kérünk, hallgass meg minket! Ámen.

SEMPER REFORMANDA

„De nemcsak mindennél szabadabb királyok, hanem papok is vagyunk örökké. Ez sokkal fenségesebb a királyságnál. Mert a papsággal méltók vagyunk arra, hogy Isten előtt megjelenjünk, másokért imádkozzunk, és egymást az Isten dolgai felől tanítsuk. Mert: ez a papok hivatása, amelyet semmiféle hitetlennek soha nem adhatunk át. Krisztus ezt úgy adta át nekünk, hogy ha hiszünk benne, akkor mint testvérei, örökös társai és király társai, egyúttal paptársai is lehetünk, akik a Lélek által a hit bizalmával mernek Isten elé lépni és így kiáltani: »Abbá, Atyám« (Róm 8,15; Gal 4,6), és egymásért is imádkozhatnak, amit a papok látható és testi szolgálatában valósággal és jelképesen láthatunk.”

► **Luther Márton:**
Értekezés a keresztyén ember szabadságáról
(Pröhle Károly fordítása)

SZENTHÁROMSÁG ÜNNEPE UTÁN 7. VASÁRNAP – JÓB 5,6–21

Levél Elifáznak

Kedves Elifáz barátom!

Megkaptam soraidat, köszönöm, hogy gondoltál rám! Életem olyan időszakában lépsz most mellém, amikor sokat töprengek a Lényeg felől: Mi az értelme annak, hogy élek? Annak, hogy itt vagyok, pont most, éppen így és éppen azok között az emberek között, akiket nap mint nap magam körül látok?

Majdnem négy évtizednyi étellel megrakodva úgy érzem, határpont-hoz érkezem, amikor szembe kell nézнем a hátrahagyott évek örökségével is. Vállalhatóak-e a választásaim? Meddig jutottam el? Vajon jól hiszek, jól gondolkodom? Valóságosan élek? Ki mondja meg a választ?

Te bölcs ember vagy, tanítványaidnak nem csupán ismereteket, hanem életet tanítasz. Fogékonyan, nyitottan figyeled a világot magad körül s benne az emberi utakat, történeteket. Nem sokat tudok rólad, azt sem tudom, milyen örömök-bánatok szövik át hétköznapjaidat. Mégis, amint soraidat olvasom, szinte magam előtt láthatom a világot, ahol élsz, s mindazt, amit magad körül látsz. Bár sok évszázad és nem csekély földrajzi távolság választ el minket egymástól, mégis azt gondolom, mindkettőnket összekapcsol az, hogy „Istenhez fordulunk, rá bízunk ügyünket”.

Kíváncsi vagyok, Elifáz barátom, hogy életidőd múlásával hogyan változik, mélyül és érik benned a hit, s hogyan tapasztalod meg a magasságos Istenbe vetett bizalom erejét. Tanúságtételeket olvasva úgy látom, lelki útkeresésed során megküzdöttél a válaszokért, de bátran vállald, hogy nem értél még kutatásaid végére...

Valahol egyszer ezt olvastam: „Ne arra menj, amerre a csapás vezet! Ar-

ra menj, amerre nem vezet csapás, és hagyj nyomot magad után!” Azt hiszem, mindnyájunknak ez a küldetésünk. Köszönöm, hogy engem is tanítasz. Köszönöm, hogy segítesz fölemelni a tekintetemet. Arról az Istenről beszélsz nekem, aki több, nagyobb, igazabb a bennünk élő, róla alkotott képünkél, amelyet olyan sokszor összetévesztünk vele magával.

Tudod, hálás vagyok, hogy a názáreti Jézustól vehetem az istenképemet – ő megmutatta nekünk Isten valóságos arcát. Igyekszem tanítványaként ahhoz az „Abbához” fordulni, akivel ő a legszorosabb lelki egységben élt és él ma is.

Istenről vallasz, barátom, s igazad van: Ő valóban „magasra emeli az alant lévöket”, „megszabadítja az erős kezéből a szegényt”, mert országa az el-esettekhez, megvetettekhez, megaláztatottakhoz közelített el. Erről számomra leghitelesebben Jézus tanúsodik evangéliumával. Őt, aki az Úr kegyelmes esztendejét hirdette a nincstelenség, a védtelenség, a cselszövések áldozatai számára, aki a kicsinyeket vizsgálta az új ország örömhírével, végül a ravaszok tervei, a cselszövések tanácsa juttatta a keresztre.

Azt írod: Isten, „hatszor is megment a nyomorúságból, hetedszerre sem ér veszedelem”. Engedd meg, hogy megkérdezzem: Vajon mindig ennyire egyszerű kimondani egy ilyen mondatot? Mi van akkor, ha Isten nem ment meg? Ha nem múlik el az a keserű pohár? Ha két fiatal odavész egy hajókirándulás közben Philadelphiában? Ha kiderül egy jó barátomról, hogy rákos és menthetetlen? Ha bármennyire szeretném is, nem akadályozhatom meg, hogy éhínségek, háborúk pusztítsanak földünkön? A

gyászolókat miként oltalmazza Isten segítségével? Mi van akkor, ha látom romba dőlni az árvíz pusztította házakat, emberöltők értékes munkáját? Amikor az elsodort falvak lakói kétségbeesetten kérdezik: „Mi lesz velünk ezután?”

Persze, igazad van: „az ember maga szüli a vést”; sok rossz dolognak, ami történik velünk, magunk vagyunk az okozói. Gondatlanságunk, felelőtlenségünk, önzésünk, hitetlen és hiteltelen gondolataink, szavaink, tetteink. Viselnünk kell a következményeket! Vérbeli bölcsességtanítóként te így fogalmazol: „A Mindenható fenyítését ne vedd meg!” Mert boldog ember az, akivel Isten így is foglalkozik...

Én is hiszem, tudom: azt is vállalnunk kell, hogy döntéseink szabadsága nem vonja maga után döntéseink igazságát. Tudom, hogy idő és távolság kell ahhoz, hogy egy tragédiát ne csak önmagában szemléljek, úgy, hogy az betölti egész élethorizontomat. Meg kell próbálnom kivonni magam a hatása alól úgy, hogy igyekezem kicsit távolabb húzódnival. És így meglátom az élet kontextusát, észreveszem a lehetőségeimet, azokat a csodás, kiküthathatlan dolgokat, amelyek Isten teremtő munkáját dicsérik, s amelyekről olyan hitelesen írsz, barátom.

Azt gondolom, a rossz dolgoknak nincs önmagukban értelmük, céljuk akkor, amikor megtörténnek velünk. Annak, hogy bekövetkeznek, nincs olyan magyarázata, s nincs olyan oka, amely miatt teljes belenyugvással kellene elfogadnunk őket. De hiszem, hogy igenis értelmessé tehetjük őket, megszabadíthatjuk a sorscsapásokat az értelmetlenségüktől és hiábavalósá-

A VASÁRNAP IGÉJE

guktól azáltal, hogy értelmet adunk nekik. Talán úgy, hogy nem azt kérdezzük: „Hát ez miért történt velem? Miért pont velem történt? Mivel érdemeltem ki mindezt?” Ezek rossz kérdések. Nincsen rájuk igazi válasz.

De kérdezhetünk másképp, talán így: „Megtörtént velem ez a rossz dolog – mihez kezdjek vele?” „Hogyan tudok most továbblépni, milyen reményem lehet?” És ezekre a kérdésekre – hiszem – igazi válasz érkezik.

Válságon innen és félelmen túl, miértek között mégis-reménységgel lehetek a holnapok felől. És ha nem látom, érzem is mindig, attól még működik a kegyelem. Ez a te evangéliumod, Elifáz barátom. Köszönöm, hogy tanítottál.

A Magasságos áldása legyen veled!
■ VARGA GYÖNGYI

Imádkozzunk!

Emberfia, Jézus, hálás vagyok, hogy te komolyan veszed az emberit, a töredékest, a mindennapok harcait és kudarcait, példát adtál nekem egyszerűségből, elengedésből, és igazi lelkesedéssel élted itt a földön a szeretetet, bújtass be, kérlek, örömkabátba, hogy kicsit derűsebb legyen a világ általam is, mutass távlatokat, hadd vegyem észre a „függőleges” kegyelem csodáit, kérlek, adj mélységet gondolataimnak, célt a hétköznapoknak, hogy megérintsen az élet – a te életed, szeretnék emberré válni általad, jöjj hozzám, maradj itt, Emberfia!

CANTATE

Eged Isten diczerünc.

Velem vándorol utamon Jézus

Bár az út néha oly sötét

► **Énekismertető cikk írásakor örömmel tapasztaltam már többször is, hogy egyházzenei társsaim milyen szívesen segítenek egy-egy adat pontosításában. Így amikor kedvelt finn énekünk ismertetésére készültem, megkerestem néhány finn kollégámat. Nagy volt a meglepetésem, mikor kiderült: a Velem vándorol utamon Jézus (EÉ 459) Finnországban nem tartozik az általánosan ismert énekek közé, egyenesebben fogalmazva: a megkérdezettek közül senki sem ismeri.**

Pedig egyszerűnek tűnt a feladat: a szerzőként szereplő *Armas Maasalo* (eredeti nevén: *Masalin*, 1885–1960) a 20. század meghatározó finn egyházzenei volt. Egyszerre tevékenykedett mint középiskolai tanár, templomi orgonista, zeneakadémiai professzor. A két világháború között tagja volt az akkor készülő finn énekeskönyv szerkesztőbizottságának is. Műveinek jegyzékében mégsem szerepel ez a dallam, Maasalo ismeretleneként mint középiskolai tanár, templomi orgonista, zeneakadémiai professzor. A két világháború között tagja volt az akkor készülő finn énekeskönyv szerkesztőbizottságának is. Műveinek jegyzékében mégsem szerepel ez a dallam, Maasalo ismeretleneként mint középiskolai tanár,

Mind Finnországban, mind idehaza több egyházzenei is bekapcsolódott a keresgélésbe, hiszen azt azért nem képzeltük, hogy az énekeskönyv hibás adatot közöl. Maasalo ismert énekei között találtunk egyet, amely ritmikailag és szövegileg kicsit

emlékeztetett a *Velem vándorol*-ra. Ennek szövege alapján léptünk tovább, s már-már kimondtuk: tévedés történt, valaki hibásan emlékezett, s a vers másik megzenésítését Maasalóval keverte össze.

Ettől a ponttól azonban nem sikerült továbblépni. „Az út néha oly sötét” – dúdoltuk az ének sorait.

Ismerős az adoma: a professzor „eltűnt” szemüvegét az orrán találja meg. Így jártunk mi is. *Trajtler Gábor* nemrég megjelent összefoglaló tanulmányában szűkszavúan, de pontosan megjelöli az ének forrását: „*Nuori Siion* ek., *Minun kanssani*”.

Ez az adat új lendületet adott a keresésnek. Kiderült: 1929-ben a finn iskolások és bibliakörösök számára szerkesztettek énekyűjteményt 300 énekel, s ez a kötet kapta a „*Fiatal Siion*” (*Nuori Siion*, szerk. K. V. Tamminen, Kuopio, 1929, Nr. 187) címet. A kötet összeállításában a kor számos jelentős zeneszerzője segédkezett: *Martti Heila*, *Yrjö Kilpinen*, *Heikki Klemetti*, *Erkki Melartin*, *Otto Kotilainen*, *Jean Sibelius*, *Leevi Madetoja*, *Mikael Nyberg*, *Ilmari Krohn* és mások, köztük *Armas Maasalo* is. Könnyen énekelhető dalmok írásával segítettek a finn diákok nevelését. Így már érthető, hogy a zeneszerző többi művéhez képest miért tűnt túl egyszerűnek ez a dallam.

Ebben a forrásban az sajnos nem szerepel, ki a szöveg költője – énekeskönyvünk röviden *finn énekként* jelzi –, csak egy monogram (*A. J.*) található a szöveg alatt.

Mondják: a megírt zeneműveknek önálló életük van. Ez a finn gyermekének a két világháború között betöltötte hivatását, majd lassan elfelejtődött Finnországban. Valaki magyar azonban hazahozta, megkérte *Türmezei Erzsébetet*, készítsen hozzá fordítást. Magyarországon a protestáns közösségek egyik legismertebb éneke lett ebből a szerény, hitvalló diákdalból.

■ BENCE GÁBOR

Ismétlés

Már százszor mondtam – szól a szülő gyermekére, ha az sehogyan sem akar engedelmeskedni. Amikor kisiskolás voltam, még használták azt a nevelési módot, hogy hússzor vagy ötvenszer leírtatták, amit különben nem voltam hajlandó megérteni: „A folyosón nem rohángolok, mert pajtásaim testi épességét veszélyeztetem!” A verseket és a nyelvtani szabályokat is úgy rögzítettük, hogy végtelenül ismételtgettük magunkban. Aztán latinul is megtanultuk: *Repetitio est mater studiorum* – ismétlés a tudás anyja.

Ma már egészen más nevelési és tanítási módszereket alkalmaznak az iskolákban, s bizonyára jobb, életszerűbbek ezek a módszerek, nem felszínesen rögzítik a tudást, hanem személyes érintettséget alakítanak ki, és így mélyebben ivódik az ismeret a gyerekekbe.

Kicsit idegenkedve figyeljük katolikus testvéreinket, ahogy a rózsafü-

zért imádkozzák, egymás után ismételve az imádságokat. Sokaknak a tisztelet éneklés is túl monoton, nem értik, hogy lehet ugyanazt a dallamot és szöveget annyiszor újra énekelni.

Mégis, amikor a szép napot fellegek rejtik, és súlyosak rajtam a terhek, már nem elég, hogy gyermekkoromban megtanultam: velem vándorol utamon Jézus; nem elég, hogy valamikor tapasztaltam: az ő irgalmas karja véd; nem elég, hogy egyszer olvastam: a terheket ő segít hordani. Állandóan ismételtgetnem kell, újra és újra elmondanom, magamat emlékeztetnem arra, hogy ő a győzelmes, hű vezér, aki elvisz, elsegít a célhoz.

De milyen jó, hogy gyerekkoromban megtanították azokat a történeteket a Bibliából, amelyek alapján vallhatom: Jézus velem vándorol az úton. Örülök az ifjúsági közösségeknek, amelyekben felnőttem, s amelyekben együtt fogalmaztuk meg hitünket, hogy soha nincs okunk félni a bajtól, mert minden sötét hatalomnál erősebb Jézus. S hálás vagyok, hogy idősebb testvéreim saját halálukra készülve tanították a hitre, hogy Jézus túlvet az a sír sötét éj-jelen. Mert akkor, amikor bajban vagyok, amikor nem tudok győzelmi éneket zengeni, ismételtetem azt, amit régen megtanultam, és így a nehéz moll dallamok között mégis felcsenghet a dūr hangzatok reményt erősítő sora.

■ BENCE ANDRÁS

Orgonaszentelések Kemenesalján

► Az elmúlt vasárnapra két orgonaszentelési meghívót is postáztak két kemenesaljai település evangélikusai. Dél-éltre Bobára szolt az invitálás. Itt pályázati pénzből és gyülekezeti összefogásból újították fel a templom 152 esztendő műemlék orgonáját, amely már több mint negyed évszázada néma volt. Délután a tíz évvel ezelőtt felszentelt kemenesaljai imaház ládaorgonáját szentelhetette fel ünnepi istentiszteleten Ittész János püspök. Az ünnepélyes aktusra mindkét templomban a bevezető oltári szolgálat keretében került sor.

A türelmi rendelet idején épült bobai templom – Peppert Ferdinánd által készített – orgonáját 1858-ban építették közadakozásból, melyből kivették részüket a nemeskocsi és kemenesaljai hívek is. Az egymanuális, nyolc hangzó regiszterrel épült orgona mechanikus játszó- és regisztertraktúrával készült. Műemléki védettség alatt áll, ám 1984 óta nem szólaltatták meg. Felújítását A Bobai Evangélikus Templomért Alapítvány kezdeményezte. A felújítás költ-

FOTÓ: ERDÉLYI KAROLY

válás munkálatait a soproni Szabó András és munkatársai, valamint Koltai Péter orgona-

adott. Később, a kilencvenes évek végén lebontották magát az imaházat is. A tíz évvel ezelőtt felszentelt új imaházban az elmúlt évben Koltai Péter orgonaépítő jóvoltából lehetett használatba egy új ládaorgonát a pálfai hívek. (A hangszer Koltai Péter diplomamunkája volt. – A szerk.)

Az orgonák bemutatására az istentiszteletek végén került

segeire 2008-ban az országos egyház egyházzenei bizottsága által kiírt pályázaton egymillió forintot nyertek, ezt az alapítvány újabb egymillió forinttal toldotta meg. A reno-

építő mesterek végezték nagy alázattal.

Kemenesalján az egykori, 1893-ban épült imaházban állt egy orgona, amelyet az 1980-as évek elején a gyülekezet el-

sor. Györffy István, a Pécsi Művészeti Gimnázium és Szakközépiskola zeneszerzés- és zeneelmélet-tanára, egyházközi kántor mutatta be a hangszereket. Györffy István családja bobai eredetű, gyökerei a 17. századba nyúlnak vissza, a kántor így örömmel szolgált ősei templomában az ünnepi alkalmon, ahol barokk szerzők munkáiból adott hangversenyt.

A bobai orgonaszentelő istentiszteleten búcsúzott el a gyülekezettől Györi Veronika Ágnes, aki két évig beosztott lelkészként szolgált az egyházközségben.

Ittész János püspök Bobán Zsolt 51,9–11, Kemenesalján pedig Róm 6,3–11 alapján hirdette Isten igéjét.

■ M. Gy.

Húszéves a vargabokori imaház

► Az évente megtartott pünkösti csendesnapokhoz hasonlóan július 11-én délelőtt is megtelt a Nyíregyházától nyolc kilométerre lévő vargabokori imaház udvara, hogy istentisztelet keretében adjanak hálát a húsz éve D. Szebik Imre püspök által felszentelt, Immanuel nevet viselő hajlékért.

Az ünnepséget számos külföldi családias, meghitt és emlékeztető: a fiatalok gitárral és hegedűvel

törések, lopások –, hála Istennek, többségben vannak azok az örömeik, melyek évről évre éltetik a közösséget: a pün-

Az udvaron felállított sátrak árnyékában összegyűlt evangélikusság dr. Fabiny Tamás püspök igehirdetését hallgathatta Róm 8,31–32 alapján: „Ha Isten velünk, ki lehet ellenünk?”

Két évtizede a gyermekbiblikörösök adták a nevet a Nyíregyházát körülvevő borkortanyák világában fekvő épületnek, és a mostani ünnepség egyértelmű bizonyítéka Isten megtartó jelenlétének. Igaz, sokan visszaéltek ezzel az igével a történelem során, de sok elődünk életében láthatjuk hittel való megélését is: Luther, Spurgeon, Bonhoeffer és egyszerű gyülekezeti tagok életében – mondta a püspök. A többes számban megfogalmazott ige arra kell, hogy buzdítson, hogy a közösségeinkben megmaradva éljük hétköznapijainkat Istennel.

kísért énekei, Sallai Gábor versmondása, egy helyi származású család Vivien Kira nevű kislányának keresztelese, a gyülekezet egykori lelkészeinek jelenléte és nem utolsósorban a közös ebédre elégségesen megterített asztalok, valamint az igazi fizikai felfrissülést adó fagyaltos pult.

A visszatekintésben és az elmúlt események felelevenítésében adott segítséget az Adámi László lelkész által összeállított Morzsák abból, amiket Isten velünk is cselekedett címmű, képes-szöveges beszámoló, melyet minden jelenlévő kezébe kaphatott. A fájdalmas események mellett – be-

kösdhétői csendesnapok, börtön evangélizációk, a Vasárnapi Iskolai Szövetség által szervezett nyári misszionáriusképzések és tanfolyamok, gyermekcsendesetek, missziós foglalkozások, a kéthetente tartott istentiszteletek, bibliaórák...

Veres Jánosné körzeti felügyelő, a közösség motorja – aki idén februárban komoly balesetet szenvedett az imaház körüli tevékenység közben –, mint minden másban, ebben is hűséges segítségként áll a Római levél többes száma Vargabokorban is valóság legyen.

■ HORVÁTH-HEGYI ÁRON

FOTÓ: GARAI ANDRÁS

„Felhatalmazlak és kötelezlek”

Aki az Evangélikus Élet mai lapszámát kezébe veszi, az nem kevesebb mint hat lelkészavatásról olvashat. Ráadásul hat különböző gyülekezetben zajlottak ezek a felemelő alkalmak. A lelkészi szolgálat szükségszerűen a nyilvánosság előtt zajlik, ezért a szentelésre is ősidők óta a gyülekezet jelenlétében kerül sor. Mindez nálunk – eltérően más egyházak gyakorlatától – nem csoportosan, hanem egyénileg zajlik, ráadásul többnyire a lelkészjelölt saját gyülekezetében. A régi egyházi szóhasználat, utalva Pál apostol fiatal munkatársára, „ifjú Timóteusnak” nevezi a szolgálatba lépőket. Esetünkben talán „Timóteát” is mondani kellene, hiszen három nő is állt az oltár előtt.

Nemcsak hat új lelkész, hanem hat gyülekezet ünnepe is volt ez a hétvége. És tegyük hozzá: három püspöké. Hiszen szolgálatunk kiemelkedő szépség, megrendítő alkalmak ezek. Nem szégyellem: többnyire elcsuklik a hangom, amikor a kézzel a Szentlelket hívjuk segítségül, vagy amikor ezt mondom a velem szemben térdelő fiatalnak: „...Krisztus Urunk parancsa alapján, amellyel elküldte apostolait az evangélium hirdetésére, redő bízom az egyház hivatalos igazszolgálatát, felhatalmaz-

lak és kötelezlek az ige hirdetésére és a szentségek kiszolgáltatására...”

A gyülekezet is része ennek az emelkedettségnek, hiszen különleges ereje van annak, amint orgonakíséret nélkül énekl: „Jövel, Szentlelke Úristen...” És akkor még nem beszéltünk a lelkészek egyenkénti áldó gesztusáról, amelyet az ősi confirma követ: „Erősítsd meg, Istenünk, amit cselekedtél értünk...”

Az ordináció kezdettől fogva püspöki jogkör. Jelentősége van azonban annak is, hogy nem egyedül áll az oltár előtt. Egyik oldalán hittudományi egyetemünk képviselőjében egy ordinációval rendelkező oktató, a másikon a helyi lelkész, aki többnyire a jelölt lelképásztorja is. Szűk oltártérben előfordul, hogy alig férünk el hárman. Összeér a vállunk. És ez így van jól. Mert bizony még a lelkünk is össze kell hogy érjen, hiszen közösen hordozunk felelősséget egyházunk jövőjéért, benne a lelkészképzésért.

Jelenleg még abban a különleges helyzetben vagyunk, hogy az ordinációban részesülő lelkészeket már teológiai tanulmányaik megkezdése óta ismerhetem, hiszen egykor tanítottam őket. Amikor aztán ott állnak vagy térdelnek velem szemben az oltárnál, eszembe villan egy-egy velük kapcsol-

ÉGTÁJOLÓ

latos élményem. A legritkább esetben egy kollokvium! Sokkal inkább valamilyen személyes kötődés. Amikor az első éves leányt mintegy rám bízta az ő immár nyugdíjas lelképásztorja. Amint a húsz év körüli fiú odalépett hozzám: „Tanár úr, meghalt az édesapám.” Vagy ahogy egy teológusnap során ellátogathattam hallgatónk otthonába.

Ismerhetem továbbá útkeresésüket, esetleges elbizonytalanodásukat és magukra találásukat. Ebben szerepe van a hatodéves képzésnek is, amelynek elindítása egyházi közelmúltunk egyik legörvendetesebb vállalkozása. Mindezek után érkezünk el az ordinációs felkészüléshez, amelynek során nem elsősorban adminisztrációs vagy munkajogi, hanem sokkal inkább lelki kérdésekről beszélgetünk. Az együttléte végi imaközösség pedig igazán erőssé teheti azt a köteleket, amelyre közös szolgálatunkban mindvégig szükségünk lesz.

Az ordináció nem a teológiai tanulmányok megkoronázása, hanem a szolgálatba állás kezdete. Ezért vizsgálja meg a püspök előzetesen a jelölteket. A lelkészszentelésnek hagyományosan három feltétele van. Az első: elegendő teológiai és gyakorlati képzésben részesült-e a jelölt. Ezt könnyű ellenőrizni és mérni. A második: a feddhetetlen élet. Itt is vannak bizonyos alapvető kritériumok. Római katolikus testvéreinktől bizvást átvehetjük azt a gyakorlatot, amelyet ők életrendezésnek neveznek. A harmadik feltétel pedig: a személyes hit. Ez nem mérhető, ám ez a legfontosabb. A lelkészjelölt tevékenységének figyelemmel kísérésével, folyamatos beszélgetések, testvéri együttléte során nyerhet erről bizonyosságot az ordináló püspök.

A lelkészi szolgálat élethivatást jelent. Tanítványait Jézus hívta korábbi szakmájukból és hivatásukból, elvárva tőlük, hogy egész életüket szánják rá az ő követésére. „Jöjjetek utánam, és emberhalászként teszlek benneteket. Erre azok a hálókát otthagya azonnal követték őt.” (Mk 1,17–18) Az első tanítványoknak ez a magartása példa lehet a mai lelkészek számára is. Számos igehivatás pedig mutatja, hogy az élethivatás természetes mó-

don jár együtt azzal, hogy a tanítvány ebből a munkájából él meg: „...mélto a munkás a kenyérére.” (Mt 10,10b)

Az élethivatás azt is jelenti, hogy az ordináció az ember haláláig tart. Protestánsként ugyan nem valljuk a character indellebilist, az úgynevezett „letörölhetetlen jelleget”, de az biztos, hogy aki egyszer ordinációban részesült, az mindvégig magán hordja „Krisztus bélyegét”. Ez a szolgálat természetesen nem ér véget a nyugdíjazással sem.

Gondoktól gyötört, feszültségektől sem mentes evangélikus egyházunkban mindannyiunkat bátorító csodáknak lehettünk részesei az elmúlt hétvégén. Ezért az ordinációs istentiszteletek után se lankadjunk meg az imádságban: „Jöjj, vigasztaló Szentlelke!”

Fabiny Tamás püspök
Északi Egyházkerület

Vissza a forrásokhoz!

▶ **Istennél nincsenek sablonok, mindenkihez másként szól – ez a sokszínűség jelent meg a július 4–7. között Piliscsabán tartott országos missziói konferencia programjában. A közel nyolcvan résztvevő az igehirdetések, előadások, biznyságtételek, imkópásztori beszélgetések, imkózások mellett zenei és kulturális élményekben is részesülhetett. A mottó így hangzott: Ad fontes! – Vissza a forrásokhoz!**

Gáncs Péter püspök a nyitóáhitatban a missziói parancs első köréről, a családról beszélt (5Móz 6,20–21). Fontos, hogy a nemzedékek között legyen párbeszéd, hangozzanak el kérdések, biznyságtételek a Jézusban kapott szabadításról.

A szárazdi misszió vezetője, Orbán Attila hangsúlyozta Isten akaratának cselekvését (Jn 7,14–18) és a személyes élet példa fontosságát, amelybe beletartozik például a pornóképvétele a műhely faláról vagy az imádkozás a kocsmá bezárásáért.

Hulej Enikő azt a gyötrő kérdést fejezte, hogy miért vétkeznek a megtért ember (Ézs 63,17–19), és biztatott, hogy bátran boruljunk oda újra a Krisztushoz (Zsid 4,14–16).

Deák László szerint, bár a világ igyekszik lefelé nyomni mindenkét, a hívő embernek az odafennvalókkal kell törődnie, és komoly harcot kell folytatnia a bűneivel szemben (Kol 3,1–6).

Szeverényi János a záró igehirdetésben Hós 2,21 alapján figyelmeztetett: könnyen meg lehet tanulni, mit várnak el a jó kereszténytől, és lehet eszerint viselkedni úgy, hogy közben nincs ott a szívben az élő víz. A tapasztalat az, hogy nem tudunk megtérni, de az evangélium az, hogy Krisztus keresi az elveszetteket.

Az előadásokban először Endreffy Géza a zsidómisszió elkerülhetetlenségéről szól. A kérdés sokakban indulatot gerjeszt, és a nagyhatalmak

Kézről, amely beállította őt ebbe a munkába, a kézről, mely jó időben kell, hogy érintse a beteget, és a kezéről, melyek kapaszkodnak Istenbe és abba, aki „angyalt hoz az ágyukba”.

Ki volt Philipp Melancthon? – Keveházi László egyháztörténész szerint korának gényusa, Európa tanítója, komoly hívő, igeolvasó, imádkozó ember, az evangélikus egyház képviselője, Lutherrel együtt a reformáció meghatározó személyisége. Széll Bulcsú a konferencia mottójáról szólva kis történelmi áttekintés után kulcskérdésként fogalmazta meg, hogy a sokféle forrás közül megtaláljuk-e azt, amelyből az élet vize árad. Az Úrhoz való ragaszkodás a hit, a tanítás és a gyakorlat hármában mérendő le.

A zenei szolgálatok sorát D. Kiss Ildikó és az Éiri együttes nyitotta meg, akik ír keresztény dalokat adtak elő ír, angol és magyar nyelven, illetve a résztvevők kérdéseire válaszolva az ír kultúráról is beszéltek. (Add a kezéd című lemezük a közelmúltban jelent meg.)

Csákány Marianna Kárpátaljáról érkezett, és a Mindig veled, Uram című szólólemezén megjelent énekekből adott elő – több esetben a konferenciázókkal együtt. (Aki megvásárolja a CD-t, a kisgejci magyar zeneiskolát támogatja.)

Az orosházi Immanuel együttes, mely évente tíz-tizenöt szolgálatot vállal, dicsőítő keresztény rockzenét játszott nemcsak az első sorban ülő fiatalok, hanem az idősebbek örömeire is. (Az együttesnek hamarosan megjelenik első CD-je.)

Kulturális élményt jelentett Visky András Júlia című monodráma, melyet kétszer ugyan megszákított a Piliscsabára zúduló vihar, ám a végét különlegessé tette, hogy Dér Denisa művésznő az áramszünet miatt meggyújtott gyertyák fényében maga köré gyűjtötte a hallgatókat.

A tanúságtételek, beszámolók során szó esett a felvidéki testvérek

Akik gyöngyeinket tapossák

▶ *Folytatás az 1. oldalról*

Gyakran megemlítettem már cikkeimben a különböző ezoterikus tanítások elborzasztó mértékű pusztító munkáját, melyet nem túlzás a kommunizmus rombolásához hasonlítani. Mert annak helyét, amit lúgoztak egy istentelen rendszer profétái, most betöltik a legkétesebb eredetű misztikus zagyvalékok, totális mentális zűrzavar a fejekben, önzés a szívekben, a lélek meg valahol a senki földjén szárnyal, nem lelvén a valódi utat és pásztorát, „víz nélküli

helyeken bolyong, nyugalmat keres, de nem talál”. (Vö. Mt 12,43)

És ez azért van, mert az emberek ma sem tudnak különbséget tenni a jobb és a bal kezük között – nem tudják eldönteni, mi a rossz, és mi a jó. (Vö. Jón 4,11) Sokan csak legyintenek, hogy ez ma már mindenkinek mást jelent, mert ez „szubjektív”. Kedves testvérek, már hogyan lehetne „magánügy”, hogy mi a rossz, és mi a jó? Ha valaki kéjjel öl, azt persze nem mondanánk jónak, holott a szadista gyilkosnak ez jó, sőt maga a „boldogság”.

Szóval mindjárt nem is olyan egyéni ügy, ugye?

Jézus nem véletlenül figyelmeztet: „...legyetek tehát okosak, mint a kígyók, és szelídek, mint a galambok”, mert belopóztak közénk bizonyos emberek: sarlatánok és tévtanítók, akik összevissza beszélnek, miközben „káromolnak mindent, azt is, amit nem ismernek”. (Mt 10,16–17; Júd 4.8.10) Disznók ezek, akik a lábukkal tapossák szent gyöngyeinket. S nem is tudják, hogy valójában az álmainkon lépdelnek...

■ ANDRISKA JÁNOS

Egymás mellé szegődünk...

Beszélgetés a Kongói Evangélikus Egyház külügyi referensével

▶ **Az Evangélikus Külmisziói Egyesület (EKME) tagjai évek óta reménykedtek abban, hogy egyszer Kongóból is érkezhettek vendégek a rendszeresen megrendezett nyári konferenciájukra. Idén ez megvalósulhatott. Ezúttal sem betegség, sem vízumproblémák nem állták útját annak, hogy a kezdőnapon, július 8-án Jean Claude Masumbuko Leya tartsa az alkalom nyitó előadását Piliscsabán. A negyvennégy éves közgazdász a konferencia témájáról beszélt, arról, hogy Isten népe milyen módon lehet „békekövet” a világban.**

– Masumbuko úr! Ön egy olyan országból érkezett, amely évtizedek óta polgárháborúktól, törzsi viszályoktól hangos. Ugyanakkor abbéli hitét, meggyőződését osztotta meg a jelenlétével, hogy a keresztény egyház tanúságtétele átformálhatja a kongói társadalmat...

– Nagyon örültem a konferencia témájának. S annak, hogy az előadásra való felkérés hazám valóságával való szembenézésre kényszerített. Mégis azzal kezdtem a beszédemet, hogy ma már nem élünk izoláltan egymástól, ezért nem tehetjük meg, hogy ne figyeljünk oda egymás örömeire és bánatára. Az én országom gondjai egész Afrikát érintik. S az én kontinensem terhei rá kell, hogy nehezedjenek az európai keresztény testvérek szívére.

Ahogy az én szívemre is ránehezedik, hogy míg nálunk zsúfolásig telve vannak, addig például Németországban üresek a templomok. Ott is, de itt Magyarországon is hiányoznak a gyülekezetekből a középkorúak. Hol van Krisztus népe? Az előadást Jézusnak a Hegyi beszédben elhangzó, két jól ismert kijelentésével kezdtem. „Ti vagytok a föld sója”, „a világ világossága”. Betölti-e vajon az egyház, Krisztus népe ezt a feladatát?

Önkritikát is gyakoroltam. Szomáliát leszámítva olyan afrikai országokban van konfliktus, ahol erős a kereszténység. Szomorú, hogy míg sok lelkes, gyülekezeti tag elszántan küzd a béke megteremtéséért, sok – magát hívőnek tartó – ember áldozatául esik az egymásnak feszülő politikai erők pszichos játzmáinak. Én magam is hallottam olyanokról, akik „keresztény” létükre gyilkoltak, fosztogattak, erőszakoltak meg asszonyokat, és hurcoltak el ártatlan gyermekeket nálunk Kongóban. A gonosz hatalma szörnyű, ha tombol. Ám hiszem, hogy gátat szabhatunk neki.

– Ilyen nagy hatalmuk lenne Afrikában az egyházaknak?

– Nagy hatalma a Szentléleknek van – mindenütt. Az egyházak természetesen Afrikában sem irányíthatják a gazdasági életet, sem nem befolyásolhatják a politikát. A gazdasági szakembereket és a politikusokat azonban annál inkább! Az egyház

A SZERZŐ FELVÉTELE

transzformáló ereje ebben van: az igehirdetésben, Krisztus hirdetésében, amelyen keresztül az Isten munkálkodik. A Római levélből is idéztem előadásomban: „...ne igazodjatok e világhoz, hanem változzatok meg értelmetek megújulásával, hogy megítélhessétek: mi az Isten akarat...” (12,2) A társadalom magától nem fog változni, de a megtért emberek igenis átalakíthatják a világot.

– Ezért beszélt Piliscsabán kétféle békeségről, idézve a norvég Johan Galtung tudós szociológus elméletét?

– Különbséget kell tenni „negatív békeség” és „pozitív békeség” között. Az előbbi csupán a rossz hiánya. Nincs háború, nincs konfliktus. Az utóbbi azonban sokkal több, valami jónak a meglétéről árulkodik. Arról, hogy például egy háborús övezetben nem csupán a harcok szüntenek meg, hanem helyreállt a rend, igazságosság, bizalom uralkodik.

– Konkrétan Kongóban milyen szerepük van az egyházaknak e „pozitív béke” megteremtésében?

– Mielőtt erre a kérdésre válaszolnék, azért hadd mondjam el, hogy Kongó hatalmas ország. A gyerekeknek úgy meséltem, hogy ha Németországot, Norvégiát, Franciaországot meg Belgiumot összeraknánk, akkor kapnánk egy olyan óriási területet, mint amekkorán a hazám fekszik. Ekkora országról nem lehet egységesen beszélni.

Így árnyaltabban fogalmazok tehát: Kongónak vannak háborúval sújtott övezetei is. Itt az egyházak feladata egészen konkrét. Segíteniük kell a helyreállításban. Akik arra kényszerültek, hogy elhagyják otthonukat, hadd tudjanak ismét letelepedni. Ez természetesen nem kizárólagosan

az egyháztagok feladata, sőt. Ám az áldozatok lelkipozíciója már kifejezetten a hívő emberek küldetése. Evangélikus gyülekezeteink a Rundaéhoz közel eső területeken, a menekülttáborokban szolgálnak. Ezenkívül a hadiárnyakkal is foglalkozunk. Ebben nagy segítséget jelent a magyar külmiszió évenkénti adománya, amiből száz-százötven gyermek taníttatását tudjuk fedezni.

– Említett egy megdöbbentő adatot: mivel Kongóban nem ingyenes az oktatás, mintegy negyemillió gyermek marad képzés nélkül...

– Tudja, azért vagyok szomorú, mert Kongó lehetne a világ egyik leggazdagabb országa. Földünk mérhetetlenül nagy mennyiségben rejt ásványi kincseket. Nálunk szinte minden megtalálható: arany, réz, gyémánt... Mi vagyunk a világ legjelentősebb tantálexportőre. A kongói családok jövedelme ugyanakkor napi egy dollárt, kétszáz forintot sem tesz ki. Mély szakadék húzódik a nagy gazdagok vékony rétege és az átlagemberek nagyon szegény világa között. Nem beszélve azoknak a leszakadásáról, akik a háború miatt testi fogyatékosokká váltak, tehát munkaképtelenek vagy kicsiny gyermekek, akik gyakran szülők, rokonok támasza nélkül maradtak.

– Ön is korán árván maradt, mégsem beszélt erről keserűen.

– Szüleim még gyermekkoromban meghaltak betegségben. Rám ugyan gondot fordítottak a rokonok – iskolába küldtek, kollégiumban lakhatam –, de mindaz, amin kerestülmentem, szembefordított Istennel. Eredetileg katolikusok voltunk, jártunk misére, de anyám halála után hallani sem akartam az egyházzal. Már egyetemista voltam, amikor egyszer az utcán mellém szegődött egy, a családom által régebbiről ismert evangélikus lelkész, és kérdezte, hogy nem kísérem-e el a templomba. Tetszett, hogy nem erőszakoskodik. Nem akarta, hogy evangélikus legyek, nem térített teljes gőzzel. Csak mellém lépett, elhívott.

Attól kezdve rendszeresen jártam a gyülekezetbe, s megkérdeztem, mit kell tennem, hogy evangélikus lehessenek. Semmit – válaszolta –, higgy és üdvözlösz. De aztán a kérésre odaadta Luther Márton Kis kátáját is. Azt megtanultam, vizsgáztam belőle, megkonfirmáltam. És most ebben az egyházban szolgálom. Azokkal a külföldi partneregyházakkal tartom a kapcsolatot, amelyekkel együtt járunk az Úr útján. Engem, az árva gyereket ezen a lelkesen keresztül keresett meg az Isten, hogy én is mások mellé szegődjek, és Krisztushoz kísérjem őket.

■ B. PINTÉR MÁRTA

D. Kiss Ildikó és az Éiri együttes

gazdasági-politikai szinten keresik a megoldást, pedig a megoldás a Krisztusra találásban van. Évek óta folyamatos ébredés van közöttük, egyre növekszik a Messiás-hívő zsidó gyülekezetek száma.

A test és a lélek egészsége egyformán fontos – vallja dr. Koch Béla, aki háziorvosi praxisában szerzett tapasztalataiba engedett betekintést, s aki a szaktudás mellett – tapintatosan persze – az ígét és az imádságot is alkalmazza munkájában.

Kulcsár Zsuzsanna kórházi lelkipályozó főleg a koraszülött, szervátültetésre váró babák, kisgyermek közötti szolgálatáról beszélt: a

helyzetéről, a teremtésünnepről, valamint a börtön-, a net- és a külmiszióról is.

A záró istentisztelet különleges mozzanata volt a személyes áldás az Evangélikus Missziói Központ munkatársaira: Szeverényi János, Szeverényi Jánosné, Győri Gábor Dávid, Hulej Enikő és az ő helyére érkező Erdészné Kárpáti Judit kapott különösen igei útra bocsátást.

■ H. E.

A konferencián készült hangfelvételek július végétől letölthetők: <http://misszio.lutheran.hu>.

Ordináció – egy hétvégén hat helyszínen

Folytatások az 1. oldalról

Győrságon

Szolgálatba induló fiatal szolgatársát a püspök óvta attól, hogy azt az illúziót táplálja

részt kellett vennie az istentiszteleteken, meghatározó szerepe volt abban, hogy ké-

FOTÓ: RIBÁRSZKI ÁKOS

magában, hogy küldetését könnyű lesz betöltenie ebben a világban.

Az úrvacsorát követő szeretetvendégségen Ittész János mellett négy egyházmegye esperese, a testvéregyházak lelkészei és a község polgármestere is köszöntötte a felszentelt lelkészt.

Pongrácz Máté a győri Péterfy Sándor Evangélikus Oktatási Központban érettségizett. A hittudományi egyetem elvégzése után fél évet gyülekezeti munkatársként Bobán töltött, majd egy évig Neuen-dtelsauban készült a lelkési szolgálatra. Hatodévet Kaposváron végezte.

A frissen felszentelt lelkész tizennégy éves korában kezdett kántorizálni a győrsági gyülekezetben. Mint mondta, ennek az időszaknak, amikor minden vasárnap „hivataltól”

sőbb a lelkési hivatást választotta. Az elhivatottság érzését tovább mélyítette az evangélikus gimnáziumban eltöltött nyolc esztendő.

Leendő lelkési szolgálatában az igehirdetést és az ifjúsági munkát tartja a hozzá legközelebb állónak. Mint mondta, Bobán és Kaposváron azt tapasztalta, hogy a fiatalok fogékonyak arra, amit az egyház kínál. Sikerült itt is, ott is egy-egy jó csapatot maga köré gyűjtenie. Ezért is várja örömmel és jó reménységgel azt a pillanatot, amikor felszentelt lelkészként első szolgálati helyén megkezdheti a munkáját.

Felszentelését követően Pongrácz Mátét Ittész János püspök a Nagyalásny–Dabrony–Nemesszalóki Társult Evangélikus Egyházközségbe küldte ki szolgálatra.

■ KISS MIKLÓS

Sopronban

Több mint húsz lelkész kolléga jött el, hogy Gábort a lelkészkar közösségében köszöntse, köztük olyan is, akinek aznap délelőtt volt a szentelése. A liturgiában Ittész János püspök mellett Gabnai Sándor esperes és Reuss András, az Evangélikus Hittudományi Egyetem professor emeritusa szolgált.

Ittész János 1Kor 1,18 alapján a keresztet mint hitünk központját helyezte a szentelendő lelkész elé. Prédikációjában Ady Endrét idézte: minden Teri van a kereszttel, de hol a kereszttel gazdja? A kereszt csak Krisztusra tekintve lesz igazából ön-maga. A kereszt teológiánk központja, ugyanakkor kereszt a sorsunk is. De az egyetlen reménységünk is, ezért kell minden át ragaszkodni hozzá.

Az istentisztelet végén a frissen felszentelt lelkész püspökével együtt adott úrvacsorát a jelenlévőknek, ami-ben az édesapa, Weltler Sándor és a gyülekezet igazgató lelkésze, Hegedűs Attila segédkezett.

Az ünnepség a templomi alkalom után a líceum tornater-

mében folytatódott szeretetvendégséggel, itt hangzottak el az avatandó lelkészjelöltet: a püspöki köszöntés után a líceum, a soproni, a malomsóki és a szombathelyi gyülekezet képviselője, majd a család egyik tagja üdvözölte Gábort, illetve felolvasták a város parlamenti képviselőjének köszöntő szavait is.

Weltler Gábor egyelőre nem áll gyülekezeti lelkési szolgálatba, hiszen ösztől egy évig Heidelbergben lesz ösztöndíjas. De Ittész János püspök arra biztatta az egyházmegye lelkészeit, hogy az addig

FOTÓ: TÓTH PÉTER

hátralevő időben kérjék föl az ifjú kollégát szolgálatokra, használják ki, hogy új lelkésze van egyházunknak.

■ HEGEDŰS ATTILA

Mohácson

A másik szó a *kegyelem*, amely a mai értelmezés szerint a túléléshez kapcsolódik, akár egy bírósági ítélet, akár valamely betegség, nyomorúság kap-

A SZERZŐ FELVÉTELE

csán. De ez a kegyelem, melyről az ige beszél, sokkal több, mint elég, és sokkal többet ad, mint pillanatnyi túlélést. Ez a kegyelem életet ad, olyan életet, amit tovább lehet és kell adni másoknak. Jézus Krisztustól kapjuk, aki téged is szolgálatba állít” – fordult Anikóhoz a püspök. „Ő segít hozzá Isten Szentlelke által, hogy jó vezetőként továbbadd a tőle kapott életet.”

Az istentisztelet az avatás után úrvacsorával folytatódott, melyben a püspök és a két segítő lelkész (Németh Pál és Varga Gyöngyi) mellett részt vett a szolgálatban a felavatott lelkész is.

A köszöntések sorát a gyülekezet lelkésze nyitotta meg. A

szórványgyülekezetek üdvözlését dr. Simor Ferenc felügyelő tolmácsolta, majd a dombóvári zenés-énekes köszöntése következett. A kaposzsekcsői után Szabó Szilárd dombóvári lelkész – aki teológiai tanulmányainak hatodik évében Anikó mentora volt – kívánt áldott lelkési szolgálatot. A hittudományi egyetem nevében Varga Gyöngyi köszöntött, a Déli Egyházkerület ajándékát Gáncs püspök mellett Lengyel Anna, a kerület felügyelője adta át.

Unyi Anikó a pécsi gyülekezetben kezdi meg lelkési szolgálatát. Németh Zoltán lelkész a szeretet és reménység hangján mondta neki: „Várunk, várnak Pécsen – Isten hozott!”

A köszöntő szava hangzott az új lelkész záró mondataiból. Köszönet mindazoknak, akik imádságos szeretettel kísérték őt eddigi életében, segítettek, támogatták. Köszönet a gyülekezetnek, a barátoknak, a teológiának, a családnak, a testvérnek és mindekelőtt az édesanyának, aki óvó, féltő szeretettel állt lánya mellett döntéseiben.

A köszöntő szavakat asztalnál eltöltött együttlétre szóló szíves invitálás követte.

■ WISZKIDENSZKY ANDRÁS

Szügyön

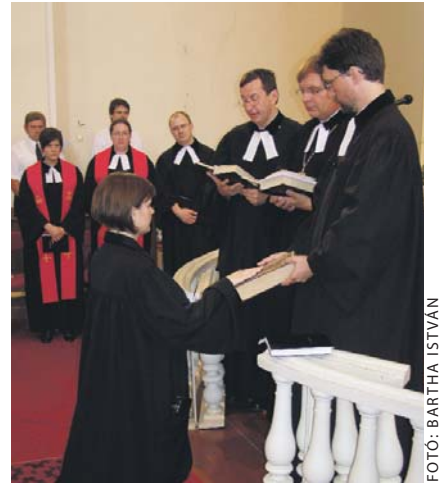
A gyülekezet énekkara kamarazenei kísérettel köszöntötte az avatandó lelkészjelöltet. Az eskütétel és a több mint húsz jelen lévő fiatal és idősebb lelkész áldása után az istentisztelet úrvacsorával folytatódott.

Az ünnepi közgyűlésen elsőként a gyülekezet felügyelője, Becsjanszki János köszöntötte az ünnepeket, majd dr. Szentpétery Péter elevenítette fel Anett teológiai tanulmányainak néhány kedves, derűtséget is idéző pillanatát. Szabó András esperes az élő Istennel való szüntelen kapcsolat fontosságát hangsúlyozta. Pozsonyi Anna egyházmegyei felügyelő, aki a Balassi Bálint Gimnáziumban tanára is volt, úgy szólt a lelkészhez, akire mostantól mint Krisztusban tanárára is tekint.

A szügyi gyülekezet jelenlegi lelkészei – a Blatniczky házaspár –, valamint Anett konfirmáló lelkésze, Záborszky Csaba nyugalmazott lelkész is személyes hangvételű áldáskívánással indították útjára az új lelkészt. Sándor Frigyes esperes mint egykori hatodéves

mentora hozta magával sok miskolci hívő köszöntését.

Horváthné Csozánzky Márta nyáregyházi lelkész megköszönte, hogy születési szabadsága alatt Anett helyettesítette őt, Krámer György esperes, püspökhelyettes pedig a frissen avatott lelkészt fogadó Püski Evangélikus Egyházközség reményteli várakozását fejezte ki. A patvarci filia gondnoka, Cservenák Mihályné, valamint Benczúr László egyházkerületi

FOTÓ: BARTHA ISTVÁN

felügyelő és dr. Fabiny Tamás püspök zárta a köszöntések sorát. A megszólalók közül szinte senki nem mulasztotta el megemlíteni, hogy Anett személyében egy mindig mosolygó, kedves leányt ismertek meg.

■ B. I.

Nyíregyházán

Richárd az ő szolgálatát folytatja – többek között az elhunyt lelkész kérésére is – július elsejétől hivatalosan, püspöki kiküldésre a Tállya–Abaujszántó–Tokaj–Sátoraljaújhegyi Missziói Evangélikus Egyházközségben.

Asztalos Richárd, aki augusztusban lesz negyed évszázados – így jelenleg a legfiatalabb ordinált evangélikus lelkész Magyarországon –, a nyíregyházi gyülekezetben lett megkezdve, és 1998-ban, anyai nagyanja kívánságára, Nagy-cserkeszen konfirmált, elsőként az előző évben elkészült templomban. Elmondása szerint mindaz, amit itt kapott (legfőképp a nagymamájától), mindmáig mélyen megmaradt benne, de a lelkési pálya melletti döntés a Nyíregyházi Evangélikus Kossuth Lajos Gimnázium negyedik évfolyamát végezve érett meg benne, ahol Bozorády Zsuzsa hittanár segítette őt előrehaladásában és a teológiára való felkészülésében.

Az elmúlt egy évben hatodévesként a debreceni gyülekezet szárnyai alatt tapasztalhatta meg a gondoskodó, féltő szeretet valóságát a közösségi alkalmakon és mentora útmutatásai által: az apró figyelmességekben és az igehirdetés szellemi igényességének elsajátításában.

Az ordinációi ünnepségen a köszöntések sorában minden felszólaló kiemelte azt a közvetlenséget, komolyságot, életvidámságot és a lelkési pályához való ragaszkodást, amelyet a Richárddal való eddigi együttműködés során megtapasztalt: az Evangélikus Hittudományi Egyetemet képviselő dr. Hausmann Jutta professzor asszony, Sándor Frigyes, a fogadó egyházmegye esperese, Sztankó Gyöngyi, a küldő egyházmegye esperese, Réz-Nagy Zoltán debreceni lelkész, aki Richárd mentora volt a hatodévesben, illetve Benczúr László egyházkerületi felügyelő.

A SZERZŐ FELVÉTELE

Végezetül álljon itt a püspöki beszéd egyik – személyesen az ifjú lelkészhez szóló – mondata: „Richárd! Indulj hát a szolgálatba, hogy gyümölcsöző legyen életed!”

■ HORVÁTH-HEGYI ÁRON

Patvarcon

Katalin hatodéves gyakorlatát a vanyarci gyülekezetben töltötte, Szabó András esperes mentori felügyelete mellett. A gyülekezet énekkara teljes létszámban képviseltette magát az ünnepi alkalmon, és többször is csodás harmóniákkal gyönyörködtette a felavatott

szervezésében, előkészítésében és máskor is, helyettesítések, igehirdetési szolgálatok alkalmával számítani lehetett rá. Habár életének utóbbi szakaszára súlyos árnyékot nehezít edesapjának két évvel ezelőtti elvesztése, a család és a rokonság, valamint a gyü-

A SZERZŐ FELVÉTELE

lelkészt és a vele együtt örülni összegyűlteket. Az úrvacsorát az új lelkész és a helyi gyülekezet lelkésze, Blatniczkyné Hammersberg-Ganzstuch Júlia osztotta a templomban.

Chikán Katalinhoz intézett szavaikban a helyi gyülekezet jelenlegi és egykori lelkészei – a Blatniczky házaspár és a Záborszky házaspár – többször is köszönetet mondtak készséges és szeretetteljes szolgálatáért, amelyet szinte gyermekkorától fogva végzett a gyülekezetben. A közelmúltig rendszeres volt, hogy az ünnepi, főként karácsony szentesti gyermek-istentiszteletek meg-

lekezet, sőt a falu egész népe – a katolikus testvéreket is beleértve – nagy szeretettel, odaadással támogatta őt felkészülésében, lelki épülésében.

Augusztus 1-jétől a Katalin a dunakeszi gyülekezetben kezdi meg lelkési szolgálatát, így nem kerül túlságosan nagy távolságra otthonától. Ez számára azért is fontos, mivel – ahogyan a község fiatal polgármester asszonya, Bernáth Kornélia külön is szívére helyezte – „patvarci vagy, és akárhová is sodorjon az élet, patvarci is maradsz. Itt mindig otthon leszel.”

■ BARTHA ISTVÁN

JÖTTEK A HARANGOK

Nagy László
isztkázi
emlékházánál

Perzselő júliusi nyár. Fenyőfa-kapitány mellett a falu legszélsebb fehér háza: Nagy László szülőhelye. Nézem a kitárt ablakokat, s várok. Talán kijön a költő, s bot nélkül, hóna alatt füzet verssel és rajztáblával elindul, mint hajdan, első útján Pápa felé.

Leülök az árok partján, belélegzem földek nehéz illatát: vágják az aranybarna búzát, az aratók fölé súlyos napkorong zuhan, szinte eggyé olvad fű, fa, virág, ember, állat. Kinyitóm a megkopott könyvet, és versét olvasom:

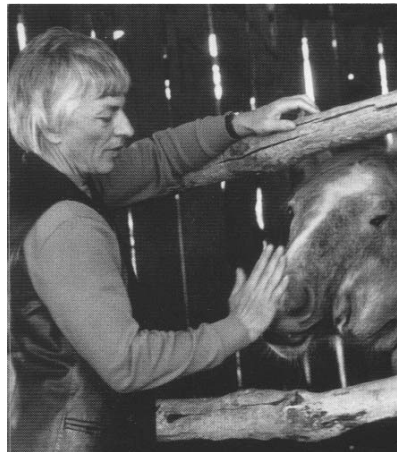
*Létem ha végleg lemerült
ki imád tücsök-hegedűt?
Lángot ki lehel deres ágra?
Ki feszül föl a szívárványra?
(...)*

*S ki viszi át fogában tartva
a Szerelmet a túlsó partra!*

Az udvaron vén körtefa fogadja a vándort. Nyikorogva panasolja a kerekese kút: a nyár kiitta az utolsó csepp vizet is.

Vár az emlékház. Falán frissen megkoszorúzott dombormű. Fejet hajtók én is: egy pillanatra földidzem a tündökletes költőt. Eltűnt a régi paraszti világ, de mindent megörökített a betű, a gondolat, az emlékezés, a vallomás soha nem múló ereje és szépsége... Ágy, szekrény, megfakult fényképek, könyvek, gyerekkori rajzok, festmények, verskéziratok a felújított szobákban, nagy szeretettel elrendezve. De itt a gyalupad is, a felkötött csizma, a bárd, a lószerszámok, kötőfék, cséphadaró, a létra: képzeletben odatámaszthatjuk, ha csillagtornyában meg akarjuk látogatni a rég halott költőt.

Bolgárok ajándékozták és építettek fel a napsugaras mennyezetű rodopei szobát, ahogy nagy összefogással varázsolták újjá Nagy László szülőházát. Jártam itt akkor is, mikor elhagyott és gazdátlan volt minden. Most kiöltözve az ünnepre: fehér falak, sötétbarna kapu, levágták a fűvet. Minden a költőt dicséri. És köszönti, hogy *nyolcvanöt éves lett!*

Mert Nagy László nem halt meg. Szelíd sugárzással hódít ma is. Sokan emlékeznek rá otthon is, Isztkázon nagy szeretettel emlegetik Lacit: „Áldott jó gyerek volt” – mondja egy fekete kendős néni. „Híres ember lett, de mindig előre köszönt.”

Leülök egy padra, talán Nagy László is pihent rajta. Hamvadó cigarettával a kezében odatelepedett a kedves öregek mellé, s hallgatta egyszerű szavukat. Talán ma is élne, ha otthagyná a zajos, fojtogató fővárost, és lejön ide: verset ír és rajzol a gyógyító csöndben.

A világ minden tájáról jönnek látogatók az emlékházba. Mindenki szereti. S ennél többet a költő se kívánhat.

■ FENYVESI FÉLIX LAJOS

► **Mozart Don Giovanniját nagy sikerrel mutatták be júniusban a miskolci nemzetközi operafesztiválon. A Prágai Nemzeti Színház előadása azért is figyelemre méltó, mivel a darab ősbemutatója is az „arany városban” volt. A mű két évszázada arat példátlan sikert...**

Mindenkinek vannak elérhetőnek és elérhetetlennek tűnő szellemi vágyai; egyszer engem is megkérdeztek, milyen operaelőadást tekintenek meg a legszívesebben. Rövid gondolkodás után *Muszorgszkij Hovanscsináját* és Mozart *Don Giovanniját* jelöltem meg, az elsőt egy orosz, a másodikat pedig egy prágai operaelőadásban.

„Az Úr görbékkel ír egyenest” bölcsesség a kívánságom teljesülésére is igaz: a New York-i Metropolitanben a szentpétervári Marinszkij Színház interpretációjában élvezhettem Muszorgszkij remekművét, a prágaiaknak pedig néhány hete a miskolci operafesztiválon tapsolhattam. A siker óriási volt, ez egyrészt a kiváló játéknak, másrészt magának a műnek szólt.

A zenei közvélemény a *Don Giovannit* az operák operájának tartja. A spanyol *Don Juan* története először egy 16. századi sevillai krónikában bukkan fel, irodalmi formába *Tirso de Molina* spanyol költő öntötte. Ettől kezdve a léha, élvhajász hidalgó történetéből számos író és költő, köztük *Dumas, Byron, Puskin, Maupassant, Shaw* merített ihletet. A legmaradandóbbnak mégis *Lorenzo da Ponte* librettója bizonyult.

A szöveggényvívő és Mozart „páros csillagként” vonult be a zenetörténetbe, a librettista a nevezett művön kívül még a *Figaro házassága* és a *Così fan tutte* megszületésénél is bábáskodott.

Da Ponte a lézengő ritte alakját részben magáról mintázta, hiszen korának ismert világfija volt. Teológiai tanárként indult neki a kontinensnek, később íróként, kiadóként, kereskedőként, impresszárióként próbált szerencsét. Londonból hitelezői elől menekült New Yorkba, és az Újvilágban szép kort ért meg.

Legendaként mesélik a történetet, hogy New Yorkban a *Don Juan* premierjére egy toprongyos alak állított be, s mikor aprópénzt vetettek elé, a csavargó öntudatosan mutatkozott be mint az est egyik szerzője. A megrendült olasz társulat egy jutalomjáték teljes bevételéből alapítványt hozott létre, amelyből a szebb napokat látott Da Ponte tengethette öreg napjait. Más források nem támasztják alá a könnyfakasztó sztorit; az emigráns író minden bizonnyal olasz nyelvet oktatott a metropolisban.

A kalandos élet kivételes tehetséggel járt együtt, az író véreben volt a dramaturgia. A *Don Giovanniban* tökéletesre sikerült a főhős jellemének csiszolása: mint egy velencei maszkabálón, az életművész lovag, a csábító, a grand-seigneur, a mindenkin átgázoló, a mulató, az árnyékától meg nem ijedő fickó álarcá váltja egymást percről percre a címszereplő arcán. A forgatagban mégis kiviláglik Don Giovanni igazi tragédiája: nem tud megtartani emberi kapcsolatokat, nem ismeri fel az igaz szerelmet, s cinizmussal válaszol minden szépre. Mások a shakespeare-i hőshöz, Falstaffhoz hasonlítják, hiszen a híres „regiszteráriában” szolgálja hiába sorolja fel a sok ezer elcsábított hölgyet,

Az operák operája

ez már a múlt, a jelenben rendre felsül a lovag.

Partnerei tökéletesen kiegészítik figuráját. Életének legjobb ismerője, Leporello egyben ellentéte is: kistüli, aprópénzért eladja a lelkét, de ugyanakkor jól eltanulta a körmön-

szívesen emlékezett vissza e premierre. A bécsi előadás már csalódást okozott, a darab egy időre lekerült a repertoárról. Lorenzo da Ponte emlékirataiban jegyzi le *József* császár szavait: „Az opera isteni... de nem az én bécsijeim fogának való táplálék.”

Színpadkép a Prágai Nemzeti Színház miskolci előadásából

fontóságot gazdájától. Mikor beteljesedik a mű alcíme, és a „a pórul járt paráznát”, Don Giovannit elnyeli a pokol tüze, csak egy percre riad meg, majd felkerekedik benne a kalandvágy, s „megyek a kocsmába, hogy jobb gazdát találjak” szavakkal szakad el a szomorkodó, triumfáló csapatból.

A mozarti nemes gondolatokat, a tisztességet és a becsületet Donna Anna képviseli. Apja halála után életét a bosszú tölti ki, erre sarkallja vőlegényét, a csak szavakban hős Don Ottaviót. Ugyanakkor tudat alatt Don Giovanni rabolta el szívét, jellemére igaz az ősi mondás: „a szerelemet és a gyűlöletet gyakran csak egy hajszál választja el egymástól”.

A sokoldalúan megrajzolt figurákat Mozart méltó zenével színezte ki. Az önmagában is remekműnek számító nyitány megadja a daljáték egész hangulatát. Az előjátéknak is megvan a maga legendája: a prágai bemutató előtti éjszaka néhány óra alatt vetette papírra a szerző. A fügöny felmegy, s felhangzik a basszusok kedvenc bravúrszáma, a már említett „regiszterária”. A Zerlinát ostromló lírai dal: „Nyújtsd a kacsódat, kincsem!” után a fergeteges bordal, a „pezsgőária” van soron. Zerlina áriája maga a megbánás. A vérszegeny Don Ottaviónak a bécsi mester két remekbe szabott bel canto áriát komponált. Az utolsó felvonásban a *Figaro házasságából* kölcsönzött tanczenét a kormánzó vérfagyasztó megjelenése követi. Az együttesek, duettek, kvartettek tovább emelik az opus fényét.

Az előadás nem kíván sok átrendezést, nagy díszleteket. Immár klasszikussá vált *Joseph Losey* 1979-ben bemutatott Don Giovanni-filmje. Az alkotó egy helyszínen, *Palladio* híres épületébe, a vicenzai Villa Rotondába helyezi a cselekményt, mégis mindvégig mozgalmas marad a mozi.

Az 1787-es prágai bemutató fényes sikert hozott, a zeneszerző életének borongós korszakaiban is mindig

A szövegíró hozzászólja Mozart szavait is. „Hagyjunk időt nekik, hogy megrághassák.” Valóban, a mű népszerűsége előadásról előadásra nőtt.

Kevés zeneművet ismerünk, amelyről költők, filozófusok annyi szépet írtak volna, mint Mozartnak arról az alkotásáról. *Soren Kierkegaard* *Mozart Don Juanja* című művében áradozik a darabról. *Goethe Schillerhez* írott levelében (1797. december 30.) számol be a látottakról: „...Az operával kapcsolatos reményét nemrégiben a Don Giovanniban tökéletesen beteljesülve láthatta volna, sajnos azonban az opera teljesen elszigetelt jelenség, s Mozart halálával dugába is dőlt minden kilátás valami ehhez hasonlóra.”

A világ operaszínpadain a mű állandó repertoárdarabbá vált. Jellemző, hogy a miskolci bemutató után néhány nappal Nagyváradon az Állami Filharmónia is ezzel a művel zárta az évadot, Győrben a jövő évi bemutatóra készülnek.

A prágai kezdet óta se szeri, se száma a kiváló előadásoknak. *Marton Éva* több feledhetetlen rendezésben és neves partnerrel alakította Donna Anna szerepét. A művésznő az *Evangelikus Életnek* így nyilatkozott: „Emlékezetes marad számomra az 1977-es bécsi Zeffirelli-rendezés, a címszerepet *Cesare Siepi* alakította. Mind a mai napig őt tartom a szerep legkiválóbb megformálójának: férfias volt, játékban és hangban is utolérhetően. Sokat énekeltem *Ruggero Raimondival, Peter Schreierrel* is.”

Valóban, Siepit tartják az ideális hősnak, szerencsére sok felvételen csodálhatjuk meg hangját. Az 1954-es salzburgi fesztiválon nyújtott alakítását a filmszalag is megőrizte. A felvétel érdekessége, hogy a Kormányzó szerepében a neves magyar basszus, *Ernster Dezső* lépett fel.

A rendezők is versengtek a darabért. *Polgár László* a nyolcvanas évek elején Párizsban a *Don Giovanniban* Leporellóként együtt dolgozhatott a korszak egyik legnagyobb ha-

tású rendezőjével, *Jean-Pierre Ponnelle*-el. A közös munkára így emlékezik: „Számomra a legjobb rendező volt, ő még ragaszkodott a tiszta forráshoz, a partitúrához. Sok rendező ma már csupán CD-ről ismeri a műveket... Ponnelle nagyon alapos munkát végzett, őt hétig próbáltuk a darabot, s a siker nem maradt el.”

Az operabarátok a magyar színpadokon is számos kiváló előadást idézhetnek vissza. 1982-ig *Don Juan* címmel adták, ezután kapta vissza – az olasz nyelvű librettó alapján – a *Don Giovannit*. A Magyar Állami Operaházban a mai napig tíz színpadra állításban 493 előadást élt meg. Vidéken és koncertszerű előadásban is számtalanszor szerepelt műsoron. A leghíresebb bemutató a háború után *Otto Klemperer* nevéhez fűződik. A 20. század egyik legnagyobb karmestere az amerikai számkivetettség éveit Budapesten kapcsolódott be Európa zenei vérkeringésébe. Operaházi bemutatkozásával 1947. október 12-én és három év múlva búcsúként egyaránt e darabot választotta a mester, s összesen tizenkét alkalommal vezényelte. A Nádasy Kálmán-rendezés énekeseinek névsora vetekszik az „aranycsapatéval”: *Losonczy György, Székely Mihály, Osváth Júlia, Orosz Júlia, Gyurkovics Mária* neve vonzotta a közönséget.

Az 1982-es felújításnak már vegyes volt a visszhangja. A szovjet rendező, *Jurij Ljubimov* álmodta színpadra a darabot, a zenekart *Fischer Iván* vezényelte. A híres színházi szakember megelőzte korát, a közönség kevéssé értette képi és szimbólumvilágát. Mára ez az előadás is klasszikussá vált, s bevonult a magyar operajátás történetébe.

Végezetül miskolci élményeimet osztom meg az olvasóival.

Klasszikus, kiváló operajátéknak lehattunk tanúi. Jelen előadás egy negyvenéves színrevitel felújítása. A neves díszlettervező, *Josef Svoboda* kulisszái egy barokk színházba vitték el a nézőket, a színtér körüli emeletes páholyokban játszódtok a történet, s a jelmezek is korhűk voltak.

A dinamikus rendezői koncepciót tapasztalt énekesi gárda valósította meg fegyelmelmenten, a publikum egy percre sem lankadhatott. Az előadás egységes volt, mégis, az énekesi gárdából a férfiak vitték a primet: a címszereplő *Adam Plachetka* számos díjjal és nemzetközi sikerrel a háta mögött érkezett Miskolcra. A fiatal énekesnek páratlan színészi és hanggi adottságai vannak, ideális választás volt a szerepre. Plachetka méltó partnere volt a Leporellót alakító *František Zahradníček*, hangszínük, játéktípusuk is tökéletesen összeillett. A mélyebb regiszterekben, úgy tűnik, nem szűkölködnek a prágaiak, a Masettót alakító *Zdeněk Plech* is kiemelkedett szép basszusával, s élethű személyesítette meg a mulya, bumfordi legényét.

A hölgyek alakítását már kritika illeti: a Donna Annát megszemélyesítő német szoprán, *Maida Hundeling* wagneri hősnőt formált a tiszta érzelmű, becsapott leányból, s a duettekben az egyébként szép hangú lírai tenort, *Otokar Kleint* hangjával rendre leénekelte a színpadról. A Donna Elvirát alakító *Pavla Vykopalová* kicsit fantáziátlanul, de korrektül oldotta meg feladatát, Zerlina szerepében *Kateřina Kněžíková* pedig inkább bájával, mint hangjával szolgálta az előadás sikerét.

■ CSERMÁK ZOLTÁN

Komiszos evangélizáció

Beszélgetés Bartokos Tamás művészeti vezetővel

► **Lapunk június 27-ei számában adtunk hírt arról, hogy a Művészetek Palotájában (Múpa) is osztatlan sikert aratott Müller Péter, Tolcsvay László és Müller Péter Sziámi zenés darabja – az Isten pénze –, a Komédiás Integrált Színház (Komisz) fogya- tékos és ép színészeinek előadásában. Az Európában egyedülálló színházról Bartokos Tamás művészeti vezetővel, a Baptista Szeretetszolgálat munkatársával beszélgettünk.**

– A kezdetek a Fővárosi Önkormányzat egyik intézményébe, a Zsirán működő Értelmi Fogyatékosok Otthonába nyúlnak vissza, ahol – Záporvirág Társulat néven – korábban már létezett egy színjátszó kör Szalai Péterné, Gitta vezetésével. Az amúgy katolikus fejlesztő pedagógus egy nap megkeresett, hogy nem segítenék-e be a munkába. Mivel Sopron közel van, én pedig akkor a soproni színház tagja voltam, illetve a Berzsenyi Dániel Evangélikus Gimnázium és Líceum színjátszó körét vezettem, örömmel mondtam igent Gitta hívó szavára.

Aztán 2004 tavaszán elhatároztuk: létrehozunk egy integrált színházat. Azóta több más hasonló intézményben – például a tordasi, a kéthelyi, a darvastói, az ágfalvai fogyatékosotthonban – is alakult színjátszó kör.

– Az indulás óta számos darab van a hátuk mögött. Így például előadták a Légy jó mindhalálig című musicalt, a Nyomorultak című rockoperát, a Fekete Péter című zenés revüt vagy az Óz, a nagy varázsló mese zenés változatát. Nagy sikert arattak a Valahol Európában és A padlás című musicallel is. Ilyen nagyszabású darabok betanulása hogyan történik?

A szereptanulás nagy részüknél nem igényel segítséget, tehát maguktól meg tudják tanulni a szövegeket. De Gitta kolléganóm is szívesen segít, sőt ők egymást is segítik.

Nagyon jó karaktereket lehet találni a csapatban, ráadásul nagyon őszinték. Míg a professzionális színészek eljátsszák a szerepet, a sérült emberek önmagukat adják. S az egyik legjobb ebben a munkában az

Bartokos Tamás (balra) és Ertl Tibor az Isten pénze című darabban

a mély barátság és irigység nélküli szeretet, amely a közösséget áthatja. Nagy élmény volt például a Művészetek Palotájában, amikor az előadás végén a részt vevő ötven ember – sérültek és épek együtt – a meghajlásnál fogta egymás kezét... Tudtuk, ez egy közösen létrehozott darab volt.

– Rivalizálás sincs?

– Egy egészséges mértékű van, ami abban mutatkozik meg például, hogy ha valaki eljut egy bizonyos szintre, amikor úgy gondolja, most már hosszabb szerepre is képes, akkor azt

gyel–magyar résztvevőkkel adjuk elő a Nyomorultak című rockoperát mindhárom országban. Az ügyszög megnyertük Gérard Depardieu színeszt is, aki azt ígérte, hogy mellénk áll, ha valóban politikamentesen, az integrációról, az isteni ügyről és a szeretetről szól az együttműködés.

– Az Isten pénze című darab az emberi megtérés szép példáját állítja eléink, hiszen a főszereplő, a gazdag

Ebenezer Scrooge karácsonykor, a szeretet ünnepén döbben rá egykori cégtulajdonos társának szelleme segítségével, hogy nem a pénz tesz boldoggá, hanem a szeretet...

– A zárójelenetben úgy is osztja szét a pénzt a szegények között, mintha az az Isten pénze lenne. Az elmúlt évek tapasztalata alapján úgy éreztük, színházunk megérett arra a feladatra, hogy a művészet eszközeivel hirdessük az evangéliumot. Ezért ezzel a darabban csatlakoztunk az Európai Unió felhívásához, mely a 2010. évet a szegénység és a társadalmi kirekesztés elleni küzdelem európai évének nyilvánította. A Múpában rendezett est bevételét az árvízkarosultak javára ajánlottuk fel. Reményességünk szerint – egy országos turné keretében – az előadást idén még több helyre el tudjuk vinni, mi több, határon túlra – akár Brüsszelig is – szeretnék eljutni. Hiszen nagyon fontos üzenete van annak, hogy magyar sérültek azért adnak elő színdarabot, hogy szegényeken segítsenek.

– Gondolom, ezért sem véletlen, hogy a darabot több egyház – közöttük a Magyarországi Evangélikus Egyház Nyugati (Dunántúli) Egyházkerülete –, illetve egyházi intézmény is támogatta. Azonban van-e a Komisznak egyházi kötődése?

– Mivel a zsirai otthon fővárosi fenntartású, így ebben a tekintetben nincs. Azonban a már említett Szalai Gitta heti rendszerességgel tart a lakóknak ökumenikus bibliaórákat, jómagam pedig néha baptista zenés szolgálatokat is el tudok hívni, így az igei üzenet rendszeresen eljut a lakókhöz, ők pedig értik vagy érzik ezt az üzenetet. Ezenkívül nekem a Baptista Szeretetszolgálat alkalmazásában az a feladatom, hogy ezekben a fogyatékosotthonokban külső munkatársként szervezzem a művészet képzést. Amikor a két dolog – az evangélium és a művészet – összekapcsolódik, a nézők ráadásul azt is megtapasztalják, hogy a színpadon nincs különbség ép és sérült előadó között, az önmagában felér egy egyházi „rendezvénynek”.

■ BODA ZSUZSA

Örökös készenlétben

Hétköznapi figyelem

Olykor hangtalanul is képesek vagyunk megszólítani egymást. Például egy tekintet is lehet beszédes. Ugye tudjuk? Ugye nem felejtettük még el, hogy a néma, pusztán jelenlét is üzenetet közvetít, nem csak a szónoklatok?

Milyen sokszor és sokan megkísérelték megfogalmazni: mi is az élet, mit jelent élni? Martin Buber egyik írásában így próbál felelni a kérdésre: „Élni annyi, mint hallani, hogy valaki szól hozzánk; csak arra van szükségünk, hogy készenlétben legyünk a hallásra.” Ez a készenlét szükséges ahhoz, hogy észrevehetővé váljon: „egy jelenlét néz rám”.

Mennyire sivár lehet az életük azoknak, akikről a boldogult emlékü költő, Ladányi Mihály a következőképpen tett említést a Kihűlt köveken című versében: „...termeli már a kor érzéketlen, süket hadait, / akik megint mindenbe belemennek.” Mit is tehetnek ezekkel a hadakkal szemben az érzők, a tisztán hallók? Természetesen, ahol csak lehetséges, leszerelik őket. A figyelem készenlét alapvető fontosságú az életben. A jelek idejében történő feldolgozása, befogadása és a megfelelő cselekvés vagy éppen mozdulatlan reagálás egésze szinte észrevétlenül, a mindennapokban megszokottan, folyamatosan ismétlődik.

Észrevételek persze sokfélék lehetnek. Ezúttal a hétköznapi figyelem létjogosultságát a filozófiai bölcsességű elé sorolom. Az „érzéketlen, süket hadak” terjedésének letörését céljaként valló figyelem nem kizárólag az értelmiségi küldetés kelleke. A személyes és társadalmi készenlét jelei észlelhetőek a forgatagban. A figyelmes küldetésről jut eszembe Fodor András Fűtő című költeménye, abból idézem: „Aki a zsákot vállára vette, / félúton nem dobhatja le.” A költői gondolat-zárás pedig: „Terhimmel fűtöm a világot, / arcotok szirmát bontsa ki. / De míg fürödtek szemem sugarában, / jeges görcsökre emlékszik a hátam. / Olyan nehéz nem mondani.”

Minden történés és minden mezevség közöl valamilyen – negatív vagy pozitív – érzést. Az előjelek észlelése már a figyelem feladata. A figyelemé, amely nem más, mint hogy „készenlétben legyünk a hallásra”. A meglátás, a meghallás és az üzenetközvetítés nem kizárólag az újságírók, a művészek, az elhivatottak eszköze. A kisemberek hétköznapijaiba épült gyakorlatnak kell(ene) lennie mindennütt ma már...

Sok embert öltek és ölnek meg a világon, akik valószínűleg mind kiáltottak, mégis elvették az életüket. A szólók, a jelet adók, a kiáltók hangerejétől kevésbé, inkább a jelek észlelőinek cselekvőkészségétől, illetve képességeitől függhet az élet. Attól, hogy a veszélyeztetettek mellé állnak akkor is, amikor ők nem kérik, nem kiáltanak értük. Hiszen például a részeg ritkán kéri, hogy segítsenek rajta. Tántorog, elesik, átkozódik kijózanító orvosai előtt, fenyeget. De nem kéri, hogy segítsenek rajta. Általában más veszi észre, hogy valaki támogatásra szorul... „Ha részegen a járdaszélen állsz, / ne haragudj, hogy engem itt találsz, / mert kell valaki – ha ez így folytatódik –, / ki helyetted álmatlan forgolódik” – vallotta Ladányi. A költők pontosan érezték, és az igaziak ma is érzik a „mellállás” kényszerét.

Tanulni tölük? Miért ne! A hétköznapi forgatagban is.

Megálló

A megállóba érkező autóbusz vezetője kinyitja az első ajtót. Nem száll fel senki. A járdán várakozó férfi és nő egymásba karolva.

– Hányas autóbusz ez? – kérdezi a nő, mire a sofőr udvariasan közli a járat számát.

– Mi az? Nem lát?! – csattan fel valaki indulattal az autóbusz belsejében. Amint kifordulunk a megállóból, mindannyian észrevesszük a várakozók fehér botjait, s megvetően pillantunk a türelmetlen utastársra, aki tudtán kívül is ráhibázott. A látás képessége ugyan megadatott neki, de nem tudott tekintettel lenni a járdán álló „világtalanokra”.

Hol a tapintat mostanában?...

Füst helyett betűk

A cipész vágyai túlértek a műhelyfalakon. Korosabb ember volt. Szaktársai – ha nem tudtak egymás között eldönteni egy-egy kérdést – az öreg szakíhoz fordultak tanácsért, ítéletért. Bölcsességének forrása külön történet.

– Huszonöt esztendeje leszoktam a dohányzásról – mesélte. – Azóta zsebpénzem javát könyvekre, folyóiratokra fordítom. Olvasmányaimat általában könyvesboltokban vásárolok, de antikváriumokba is gyakran betérek. Körülbelül ezer könyvem van otthon. A világot már nem járhatom be. Ide-oda, persze, elutazgatok néha, de az egész világ betűzéséhez nincs elég erőm, időm, pénzem... Viszont a könyvekből nagyon sokat megtudhatok róla. Olyan emberektől, akik egy-egy ország vagy világtáj jó ismerői. Nemcsak útikönyveket forgatok szívesen, hanem szakkönyveket, történelmi regényeket, lexikonokat is.

Huszonöt év alatt körülbelül ezer kötet. Sok vagy kevés?

Tulajdonképpen lényegtelen most a számolgatás. Fontosabb az a tény, hogy valaki a – sokak által örök szenvedélyként emlegetett – cigarettáról mondott le az olvasás javára. Melyik az egészségesebb kedvtelés? A dohányzás vagy az olvasás?

Előtte az öreg cipész érvei egyértelműen eldöntik a kérdést, hiszen a betűk munkaeszközeim is – míg a dohányfüstöt igyekszem elkerülni –, velük hivatalból kell barátságban élnem.

Természetbarátaim

Figyelem az erdőt, hallom a madarak énekét, s látom a bokrok tövébe szórt szemetet. Akik eldobálták, azok nem barátaim. Az én barátaim lelke fényes, mint a napsütés. Olykor-olykor kiszabadulnak a városok levegőjéből: járják az erdőket, mezőket, hegyeket, völgyeket, vizeket, vízpartokat. Tavasszal, nyáron, ősszel és télen is.

A természetjárók gazdagsága, gazdagodása forintokban mérhető. Egészséges kedvtelésük növeli testi és szellemi erejüket. Nem lustulnak el az izmaik. Megismerik a hazai és külföldi tájak jellegzetességeit, az emberek szokásait, tudják a növények nevét, és barátkoznak velük a szelíd állatok.

Gyönyörködnek a műemlékekben, templomok tornyára kúszik tekintetük. Nyíltszívűek, készségesek, udvariasak, mindig frissek, s újabbnál újabb útiterveket forgatnak fejükben. Kitartásukért szeretem őket, az őrzőangyali haragszó ismerőit.

■ ZSIRAI LÁSZLÓ

► **Bander Mónika a négygyermekes Cratchit anyukaként (képünk jobb szélén) fontos szereplő volt Az Isten pénze című darabban, de nem ez volt az első szerepe a Komédiás Integrált Színházban.**

– Ezt a szerepet Bartokos Tamástól kaptam, illik hozzám, és nagyon szeretem. A Fekete Péterben az egyik főszerep volt az enyém, a Légy jó mindhalálig-ban, a Valahol Európában című darabban és a Nyomorultakban is játszottam. Nagyon szeretem ezt a társulatot, szeretem benne az őszinteséget. Egy időben otthagytam, mert elfáradtam, de visszavágytam, ezért azt kértem, hadd menjek vissza. Tamást is szeretem. Mindig őszintén megmondja a véleményét. Én sokszor csak zsványának hívom őt.

– Tőle tudom, hogy velem szemben egy színésznő ül, hiszen Mónikának is mindennap délután a társulati próbákon telik a munkaideje.

– Igen, délelőtt pedig agyagozom.

– A zsirai otthonban vannak bibliaórák. Jár oda?

– Igen. Gitta az Istenről szokott nekünk beszélni, énekelünk és imádkozunk. Templomba is szoktam menni Zsirán.

– Mi lesz a következő szerepe?

– A Padlásban leszek a Mamóka. Csak mivel levágattam a hajam, nem tudom, hogy lesz. Valószínűleg parókat fogok hordani.

FOTO: CSEH DANIEL

– Másfél évvel ezelőtt elértük, hogy Zsirán munkaként végezhessek napi két és fél órában a színjátszást az arra kedvet érző lakók. Tehát foglalkoztatásügyi engedéllyel, államilag dotáltan színészkednek. Egy-egy előadás előtt pedig intenzíven próbálunk.

jelzi. Ez a fejlesztés szempontjából is nagyon fontos.

– A színház Európában egyedülálló. Nincsenek még követők?

– Nagy álmunk – és a kezdeti lépéseket már meg is tettük afelé –, hogy 2011 márciusában francia–len-

MÉRLEGHINTA • PROJEKTGAZDA

2010
A szegénység és
a társadalmi kirekesztés
elleni küzdelem
európai éve

A Szociális és Munkaügyi Minisztérium megbízásából az ESZA Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság a szociális és munkaügyi miniszter 7/2009. (III. 18.) SZMM rendelete alapján pályázatot hirdetett „a szegénység és társadalmi kirekesztés elleni küzdelem európai éve civil programjainak támogatására”.

Az európai év céljára 2010-ben mind az Európai Unió szintjén, mind az egyes tagállamokban, így Magyarországon is figyelemfelhívó programok indulnak. Az év során erősíteni kell a szegénységben és kirekesztettségben élők helyzetével kapcsolatos tudatosságot, elő kell segíteni, hogy eredményesen gyakorolhassák szociális, gazdasági, kulturális jogaikat, csökkenjenek az irányukban megfogalmazódó sztereotípiák és a megbélyegzés.

Az európai év magyar nemzeti programja rögzíti az év hazai prioritásait, témaköreit és üzenetét. A három nemzeti prioritás: a politikai elköteleződés erősítése, a társadalmi tudatosság növelése és véleményformálás, valamint a szegénységben élő emberek társadalmi részvételének erősítése. Az év tevékenységei – így az e pályázati felhívás keretében megvalósuló programok is – ezeket a prioritásokat kell, hogy szolgálják.

A Zákeus Médiacentrum Mérleghinta címmel nyújtotta be pályázatát.

Népszerű gyermekjáték a névadója annak a kezdeményezésnek, amellyel iskolás gyermekek érzékenyítését tervezi a projektgazda. Akárcsak a mérleghintán ülők helyzete, családok és egyének élete is változhat akár egyik napról a másikra; nehéz helyzetbe kerülő embertársainkért pedig felelősséggel tartozunk, mindennapi problémáinkban mi is segítségükre siethetünk.

Szegénységben, kirekesztettségben élő családokkal, gyermekekkel készül riportfilm, amely százhusz iskolába jut el egy munkafüzet kíséretében. A munkafüzet olyan gyakorlatokat, módszertani útmutatókat tartalmaz majd, amely megkönnyíti a film iskolai feldolgozását.

A filmet a Pax Tv és regionális tévécsatornák tűzik műsorukra. Ösbemutatója – szimpózium keretében – Bonyhádon, a Petőfi Sándor Evangélikus Gimnáziumban lesz ez év október 15-én, pénteken délelőtt 11 órakor.

„Találkozzanak más esélyekkel induló társakkal is”

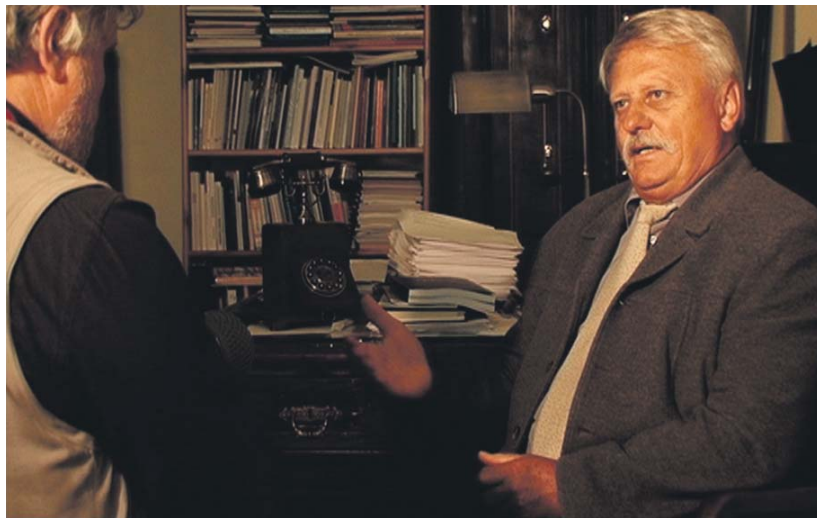
Beszélgetés a szegénység, a hátrányos helyzetű diákok iránti érzékenységről

ÓNODI SZABOLCS, a Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium igazgatója: Azt gondolom, hogy a világon mindenütt, ahol komolyan veszik a gyermeknevelést, tudják évszázadok óta, hogy a sport a legjobb eszköz a szocializálódásra. Egyszerűen a gyermekek megtanulják a szabálykövető magatartást, és megtanulják azt is, hogy azonos feltételek vannak mindenki számára. Függetlenül attól, hogy genetikailag mit örökölt, vagy éppen a testalkata milyen. Ezért az egyházi iskoláknál mindenképpen fontos a teljességre törekvés, a test, a lélek és a szellem fejlesztése. Erre az egységes fejlesztésre a testnevelés kiválóan alkalmas.

Az érzékenyítésnél nagyon fontos, hogy a gyerekek találkozzanak más esélyekkel induló társakkal is. Ezért jó pár évvel ezelőtt megkértük Bertalan Tamást, ezt a toloszékes fiatal embert, hogy vállaljon szolgálatot az iskolában. Ő lett a telefonosunk. Egy nagyon érdekes sorsú fiú. Az érettségi után a természetbúvár család sarjaként – maga is rajong a természetért – lenyomatokat gyűjtött egy kőbányában, miközben megtörtént a tragikus baleset. Egy kő omlott le, és ráesett a derekára. Így bénult le. Ahogyan föl tudta dolgozni a család ezt az új helyzetet, visszajött a közösségbe. Egy nagyon különleges, természetes közösséget tudott kialakítani maga körül. Teljes életet él a kerekesszékekkel.

Azt tettük észre, hogy az ő holdudvarában egyre több gyerek van. Részben amiatt, mert művészkart –

szobrokat készít –, részben amiatt, hogy a természettől nem szakadt el – akváriumai vannak, hullóket gyűjt, békákat tart –, a gyerekek rajongva nézik, és segítenek neki a tisztán tar-

tásban. Így már egy szakkört is vezet a gyermekeknek.

Van nevelési szempontból egy óriási lehetőségünk. Amikor az egészséges, jól szituált fiatal emberek összeomlanak, és panaszra jönnek hozzám, amikor megideologizálják a problémáikat, és áthárítják a családra, a környezetükre az okokat, akkor azt mondom nekik: „Mielőtt bármit is mondotok, menjetek oda Bertalan Tamáshoz, és beszéljessetek egy kicsit vele.” Még egyetlen gyermek sem tért vissza Tamástól úgy, hogy ne ismerte volna föl, hogy az ő baja semmi Tamáshoz képest, és ő mégis milyen fegyellemmel hordozza. Tamásnak nincs egy rossz szava, ő nem pró-

bálja a keresztjét más vállára tenni. Ilyen alapon minden gyermekekkel foglalkozó oktatási intézetben elrendelném, hogy vegyenek maguk közé olyan eseteket, akik bizonyít-

egy egészen más dimenzióba kerültek. Hogy nem is olyan egyszerű a közlekedés, és mindenkinek a köldökmagasságában lenni borzasztó érzés. Ezek a gyerekek a szót nem fogadják be, de az átélt esélytelenség beléjük égeti egy életre az érzékenységet.

Gy. J. S.: *Mennyire találkozik a mai diák a mélyszegénységgel?*

– Az utóbbi húsz év legnagyobb vesztesei közé tartoznak azok, akik Tolna-Baranyában váltak munkanélkülivé. Szinte napról napra növekszik azon gyermekeknek a száma, akiknek komoly ellátási gondjaik vannak, sőt mondhatom, hogy sokan a mélyszegénységből kerülnek hozzánk. Az iskola kétszáz éves évfordulójára készülve olvastuk az egyik évkönyvben az első világháborús időkből az igazgató beszédét. Ebben kitért a hadiárva, a nehéz szegénységben élő diákok támogatására. A tanárok vállalták a tankönyvek megvásárlását, a szülők az étkeztetést. A diákok pedig annyi zsebpénzt ajánlottak föl, hogy az elegendő volt a szegénységben élők tandíjára. A kétszázadik évforduló alkalmából mondott ünnepi beszédemben én idéztem ebből a beszédből. Azután elmondtam, hogy ma is milyen nehéz helyzetű diákok vannak köztünk. Megkérdeztem: „Vannak-e köztetek olyanok, akik havonta egy gombóc fagyaltról hajlandók lennének lemondani? Tegye föl a kezét, aki igen!” Hatszáz kéz emelkedett a magasba. Abban az évben hatszáz ezer forintot osztottunk szét a rászorulóknak között.

Szegények mindig lesznek veletek

Pénzérzékeny tanítvány és a szegényérzékeny Messiás

János evangéliuma 12. fejezetének 8. versében mondja ezt az Úr Jézus. A betániai megkenetés egyik váratlan jelenetsora, hogy megjelenik egy asszony, egy bűnös nő, és drága kenettel megkeni Jézus fejét.

Júdás megszólal. Szociális érzékenységnél tűnő szavai szerint kár volt ezt a drága kenetet – ahogyan ő mondja – elpazarolni. Tájékozottsága a kenetárfolyamokat illetően vitathatatlan, mert fejből tudja, mennyiért lehetett volna értékesíteni az Úr fejére öntött mennyiséget. Jézus erre így szól: „Hagyd, hiszen temetésem napjára szánta; mert a szegények mindig veletek lesznek, de én nem leszek mindig veletek!” (Jn 12,7–8) Érdekes itt megjegyezni, hogy a Károli-fordítás szerinti „szegények mindig vannak veletek” jobban összecseng 5Móz 15,11-gyel: „Mert a szegény nem fog el a földről, azért parancsolom neked, hogy légy bőkezű az országodban levő nyomorult és szegény testvéredhez.”

Mit üzen tehát ez a különleges történet? Sok mindent, de három dolgot kiemeltem is!

Először is megjövendőli azt a problémát, melyet a bűnbe esett

ember nem fog tudni megoldani az édenen kívül: az anyagi javak igazságos elosztását.

Másodszor azt üzeni, hogy sokan fognak kürtöltetni maguk előtt, amikor alamizsnát osztanak. Sokan veszik föl a szociális jelzőket, de ellenkezőleg cselekszenek, mert csak képmutatásból teszik.

Harmadszor azt, hogy 5Móz 15,11 szerint a keresztyénségnek föl kell készülnie a szegények között végzendő munkára. Föl kell készülnie a szegények iránti érzékenységre. A történetben Júdás nem szegényérzékeny, hanem pénzérzékeny. A kettő nem ugyanaz.

Nem mindegy tehát, hogy gyermekeink milyen formában kapnak érzékenyítést a kirekesztettek, a szegények iránt. A keresztyénség legfőbb feladata egyértelmű. Az öskeresztyének idejében az egyik római császár a következőképpen fakadt ki: „Borzasztó, hogy ezek a Krisztus-követők mindenütt megelőznek minket! Mire megszerveznénk a szegények etetését, fölkarolását, ők már megtették.”

Filmünk és projektünk célja nem kevesebb, mint az öskeresztyén gyakorlat meghonosítása!

„...volt, hogy kigúnyoltak”

FODOR NIKOLETT gimnáziumi tanuló: Én próbálkoztam nagyon sokáig. Szerettem volna, ha édesanyám elmegy az elvonóra. Édesapámmal nem jó a viszonyunk, úgyhogy övele nem is próbálkoztam. Kezdem föladni, mert nincs változás. Húgom még mindig nevelőszülőknél van.

Gy. J. S.: *Kiseb korodban volt, hogy éheztek?*

– Volt, sajnos volt. Hetekig csak kenyéret ettünk, de sokszor az sem

volt. Csak az iskolába ettem valamit. Édesapám alkalmi munkákból élt. Nem volt kellemes éhgyomorral iskolába járni.

– *Iskolatársaid hogyan viszonyultak mindehhez, tudták egyáltalán?*

– Tudták, sőt volt, hogy kigúnyoltak. Nekem nem jutott olyan ruhára. A kisdíjak ezt még nem teszik, de úgy tizennégy éves kortól már tapasztalható a megítélés, a kirekesztés.

Szociális és
 Munkaügyi
 Minisztérium

ESZA TÁRSADALMI SZOLGÁLTATÓ
 NONPROFIT KFT.

A ZÁKEUS MÉDIACENTRUM

A *Mérleghinta* című film ösbemutatója szimpózium keretében lesz a Bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnáziumban 2010. október 15-én, pénteken 11 órakor. Tartalom: a helyi önkormányzat, pedagógusok, diákok, forprofit gazdálkodók jelenlétében szakmai értékelés és előadás.

Sablonokból gyakorlati odafigyelésre

Eszter nagyszerűen rajzol. Elkészítette a gazdag és Lázár történetét ábrázoló képet. Arra kértem, hogy beszél-

Elgondolkodtam azonban: mi lehet az oka annak, hogy ez a kislány szenteltvízről beszél? Kiskora óta

került hát a képbe ez a katolikusnak mondható liturgiai mozzanat? Nem is tudom. De azt érzem, hogy a kánaáni nyelven szóló keresztyénségünkben mindig ott a kísértés az elvonatkoztatásra. Arra, hogy szenteltvízre gondoljunk akkor, amikor az embertársunk gyötrődik a szomjúságtól, és egyszerű csapvízre van szüksége.

Évekkel ezelőtt beindítottuk a pesterzsébeti gyülekezetben a hajléktalanszolgálatot. Amikor arról volt szó, hogy milyen formában történjen az ételkészítés, erősen hangsúlyoztam, hogy a segély átadásának nem föltétele az, hogy a hajléktalan részt vegyen az istentiszteleten. Az elsődleges érzékenyítés azt jelenti, hogy testi szükségleteire tekintünk, és ne legyen ennek ára az ő részéről az, hogy végigüljön egy istentiszteletet fizetségül.

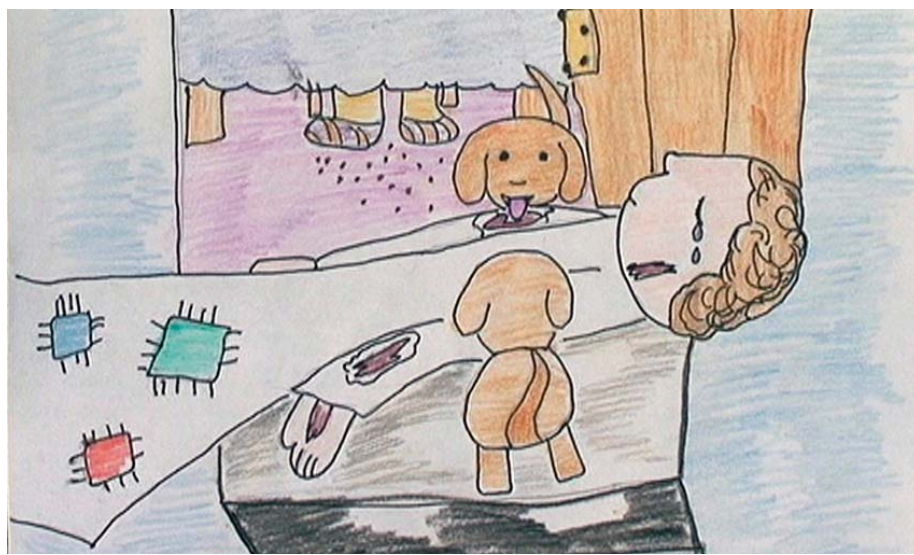
Légy érzékeny, és ne szenteltvizet és szentelt kenyert adj, hanem egyszerűt, szomjat és éhséget csillapító!

jen a rajzról. Értelmesen ragadta meg a történet lényegét.

Volt azonban egy érdekes mondat: „A gazdag a pokolban gyötrődött. Amikor meglátta Lázárt Ábrahámmal a mennyországban, kérte, hogy a koldus mártsa ujját a szenteltvízbe, és érintse meg a nyelvét, mert gyötrődik a szomjúságtól!” Először azt hittem, hogy félreértettem, ezért megisméltettem vele a mondatot. Ugyanúgy mondta – „mártsa az ujját a szenteltvízbe”. Ott a fölvetel közben nem javítottam ki. Hagytam, hisz bájosan hangzott ez a „szenteltvízbe” megfogalmazás.

evangélikus nevelést kap. Szülei nem hagynak ki egy vasárnapot sem. Édesanyja hitoktató. Honnan

A gazdag és Lázár története (Lk 16,19–31)

„Volt egy gazdag ember, aki bíborba és patyolatba öltözött, és nap mint nap fényes lakomát rendezett. Volt egy Lázár nevű koldus is, aki ott feküdt a gazdag előtt, fekélyekkel tele, és azt kívánta, hogy bárcsak jóllakhatna a gazdag asztaláról lehulló morzsákkal; de csak a kutyák jöttek hozzá, és nyaldosták a sebeit.

Történt pedig, hogy meghalt a koldus, és felvitték az angyalok Ábrahám kebelére. Meghalt a gazdag is, és eltemették. Amint ez a pokolban kínok között gyötrődve fel-emelte a tekintetét, látta távolról Áb-

rahámot és kebelén Lázárt. Ekkor felkiáltott: Atyám, Ábrahám, könyörülj rajtam, és küldd el Lázárt, hogy ujjá hegyét mártsa vízbe, és hűsítse meg a nyelvemet, mert igen gyötrődöm e lángban. De Ábrahám így válaszolt: Fiam, jusson eszedbe, hogy te megkaptad javadat életedben, éppen úgy, mint Lázár a rosszat. Ő most itt vigasztalódik, te pedig gyötrődsz. Ezen felül még közöttünk és közöttetek nagy szakadék is tátong, hogy akik innen át akarnak menni hozzátok, ne mehessenek, se onnan ide át ne jöhessen

senki. Ő pedig így szólt: Akkor arra kérek, atyám, hogy küldd el őt apám házához; mert van öt testvérem, beszéljen a lelkükre, nehogy ők is ide kerüljenek, a gyötrelem helyére. Ábrahám így válaszolt: Van Mózesük, és vannak prófétáik, hallgassanak azokra! De az erre ezt mondta: Nem úgy, atyám, Ábrahám, hanem ha a halottak közül megy valaki hozzájuk, akkor megtérnek. Ábrahám ezt felelte: Ha Mózesre és a prófétákra nem hallgatnak, az sem győzi meg őket, ha valaki feltámad a halottak közül.”

Kirekesztéscsere

ÁDÁM BARNABÁS: Annak idején tőlem rettegett az egész falu. Nagyon hamar fölkaptam a vizet. Főleg, ha ittam, nem lehetett megfékezni.

Életvitelem erősen hozzájárult a szegénységünkhöz. Rendszeresen loptam a fát a többiekkel, hogy legyen mivel tüzelni. Életvitelem miatt kirekesztett lettem. Most, hogy átadtam az életemet az Úrnak, már

nem kell senkinek rettegnie tőlem. Most már a többi cigány részéről ér egyfajta kirekesztés, mert nem megyek velük. Most is érik már a borsó. Mondják is: „Neked nem szólunk, téged nem hívunk, mert te úgyse jössz!” Most is sokszor élnékülözünk. Remélem, a dinnyeültetvényünk segít majd az anyagiak terén, de én nem megyek többet fát vagy terményt lopni.

Azelőtt nem mentem el a gyerekek szülői értekezletére, mert félttem. Félttem, hogy ott is begurulok. Most ebben is változás történt. A pedagógusokkal is jó a kapcsolat.

Gy. J. S.: *Ad az Úr erőt Ádám Barnabásnak, hogy kirekeszse az életéből azt, ami a múltban őt rekesztette ki?*

– Igen, csak az Úr Jézus ad.

Érzékenyített tanuló-nyilvántartás

ILLÉSNÉ PÁL ETELKA iskolatitkár: Itt, a tanuló-nyilvántartó programnál kezdődött a kapcsolatunk. Fölfigyelttem Nikolett mosolygós arcára. Anál inkább, mert a családi háttere, gyermekkorának eddigi éveit nem voltak valami derűsek.

Megjelent itt a hivatalban, kérdeztem, majd én is kérdeztem az adatait. Megszerettem. Sokat beszélgettem vele. Szinte barátok lettünk. Ez

mindmáig tart, sőt kiteljesedett, mert már azt is mondhatom, hogy Nikolett fogadott lányomommá lett. Itt az iskolában nemcsak engem, mást is megragadott az ő lényé, de az is, hogy milyen körülmények közül jött közeink. Megtudtam, hogy nevelőszülőkhöz került, de az sem volt jó megoldás. Végül sikerült kikerülnie, és itt van közöttünk. Hozzánk is bármikor eljőhet, ott töltheti a hétvégét.

A szimpózium vendége lesz *Deli Vilmos* forprofit vállalkozó, aki arról tesz bizonyosságot, hogyan szolgál lehetőségeivel. Ott lesz *Román Péter* fotóművész is. Utóbbi képeiből kiállítást és diaporámát rendeznek a díszteremben. Zenei szolgálat az iskola diákjai részéről hangzik el. Mindenkit szeretettel várunk!

A mellékletet összeállította GYÖRI JÁNOS SÁMUEL

A hónap könyve júliusban a Luther Kiadótól 30% kedvezménnyel

Kossuth és az egyházak – Tanulmányok

Vásárolja meg a hónap könyvét kedvezményesen!

Eredeti ára: 1240 forint.

http://bolt.lutheran.hu • E-mail: kiado@lutheran.hu • Fax: 1/486-1229
1085 Budapest, Üllői út 24.

Együttérző szavaink és gesztusaink

Jézus egyedülálló figyelemmel fordult minden beteg felé, akivel találkozott. Szavai és tettei azt erősítették, hogy a beteg ember élete fontos:

Jézus... észrevette, hogy erő áradt ki belőle, ezért a sokaságban megfordulva így szólt: „Ki érintette meg a ruhámat?” Tanítványai így feleltek: „Látod, hogyan tolong körülötled a sokaság, és azt kérdezed: ki érintette meg engem?” Jézus erre körülnézett, hogy láthassa azt az asszonyt, aki ezt tette. Az asszony pedig, mivel tudta, mi történt vele, félre és renegete jött elő, leborult előtte, és elmondta neki a teljes igazságot. Ő pedig ezt mondta neki: „Leányom, a hited megtartott téged: menj el békességgel, és bajtól megszabadulva légy egészséges.” (Márk evangéliuma 5,30-34)

hogyan kiáltása meghallgatásra talált

... amikor Jézus tanítványokkal és elég nagy sokasággal kijelentett Jerikóba, egy vak koldus, Bartimeus, a Timeus fia ült az út mellett. Amikor meghallotta, hogy a názáreti Jézus az, így kiáltott fel: „Dávid Fia, Jézus, könyörülj rajtam!” Többen is rászóltak, hogy hallgasson, ő azonban annál inkább kiáltott: „Dávid Fia, könyörülj rajtam!” Jézus megállt, és ezt mondta: „Híjádok ide!” Odahívták a vakot ezekkel a szavakkal: „Bízálj! Kelj fel! Hív téged!” Ő pedig ledobta felsőruháját, felugrott, és odament Jézushoz. Jézus megkérdezte tőle: „Mit kívánsz, mit tegyek veled?” A vak ezt mondta: „Mester, hogy újra lássak.” Jézus ekkor így szólt hozzá: „Menj el, a hited megtartott téged.” És azonnal újra látott, és követte őt az úton. (Márk evangéliuma 10,48-49)

hogyan szabadon beszélhet az érzéseiről

Amikor testvérük, Lázár meghalt, Mária és Márta így vádolták Jézust: „Uram, ha itt lettél volna, nem halt volna meg a testvérem.” (János evangéliuma 11,21)

Amikor a tanítványokkal teli hajó már majdnem elsüllyedt a viharos tengeren, azok így kiáltottak a nyugodtan alvó Jézusra: „Mester, nem törödsz azzal, hogy elveszünk?” (Márk evangéliuma 4,38)

HIRDETÉS

Nincs Szélrózsza Biblia nélkül!

A Magyar Bibliatársulat Alapítvány (MBTA) idén negyedik alkalommal vesz részt a nyári Szélrózsza országos evangélikus ifjúsági találkozón, de ott voltunk a budapesti és orosházi találkozókra is. Ökumenikus szervezetünk 1949 óta többek között éppen a Magyarországi Evangélikus Egyház támogatásával gazdagon folyamatosan a Károli- és az új protestáns fordítású Biblia szövegét, ad ki Bibliákat, különféle segédkönyveket és hangzó anyagokat, valamint gyermekeknek szóló kiadványokat. A kiadás és terjesztés mellett azonban ma már egyre nagyobb hangsúlyt fektetünk a Szentírás népszerűsítésére is. Ezt szolgálja a „Lehetőségek piacán” idén újból a Luther Kiadó könyves asztala mellett berendezett standunk, ahol az érdeklődők megismerkedhetnek kiadványaink legjavával, sőt kedvezményesen meg is vásárolhatják őket.

Szintén itt tekinthető majd meg a tavasz óta több hazai kórházban nagy sikert aratott *Az áldott orvos – Betegség és gyógyulás a Bibliában* című tablókiállításunk is. A tizenkét részből álló sorozat többek között a fájdalom, a betegség, az együttérzés, valamint az egészséges életmódra törekvés témáit veszi sorra a Biblia bizonyágtétele alapján azzal a céllal, hogy reményt adjon a betegséggel küzdőknek, és bátorítsa őket a gyógyulás felé vezető úton.

Akik két éve Kőszegen betértek hozzánk, biztosan emlékeznek rá, hogy az MBTA sátrában sokféle lehetőséget kínáltunk játékokkal és rajzolási lehetőséggel – az ott készült alkotások ma is megtalálhatók a www.bibliave.hu/g_szelrozsza.php weboldalon – a komoly programok közötti szabadidő hasznos eltöltéséhez. Terveink szerint így lesz ez Szarvason is: kicsik, nagyok és kortalanok egyaránt jól szórakozhatnak nálunk, miközben sok mindent megtudhatnak a hazai bibliakiadvással és terjesztéssel kapcsolatban, sőt az igazán játékos kedvűek még apró ajándékokat is magukkal vihetnek.

Minden érdeklődőt szeretettel várunk a Szélrózsán, s a „középkorúak” is jó szívvel ajánljuk figyelmükbe a www.bibliatarsulat.hu honlapunkat, ha már most szeretnének többet megtudni rólunk.

FODOR CSABA

Psalmus Hungaricus

Beszélgetés Szakály Sándor történésszel Trianon tragédiájáról

Ragyog a nyári nap, azután újból elborul. Mikor a tanári szobában hozzákézdünk az emlékezéshez, már szakad az eső: mintha az égiek is siratnák örök fájdalomú tragédiánkat. A trianoni békeszerződés elszakította Magyarországtól korábbi területének kétharmadát, a magyar lakosság egyharmadát. Ilyen vérsző megcsonkítást egyik nemzet sem kapott a világtörténelemben! A döntés minden tekintetben a politikai cselészövés és hazugság légkörében történt. Megmásíthatatlanul.

„Ne taposatok rajta nagyon, / Ne tiporjatok rajta nagyon” – kérlelte a haldokló *Ady* a győzőket, de elfülö hangja nem hallatszott el Versailles-ba. „Süt a napfény, mégse látnak, / a magyar a nagyvilágnak / árvája” – írta *Kosztolányi* 1920-ban; költő barátja, *Juhász Gyula* sorai szinté összecsendenek ezzel: „Magyar Tiborc, világ árvája, pórja...” És siratta az elmondhatatlant *Babits Mihály*, *Tóth Árpád*, *Reményik Sándor*, *Áprily Lajos*, *Illyés Gyula*, *József Attila*... Véget nem érő mondat ez, és napjainkig nem csendesedett.

Történt-e változás? Ma, kilencven év után, hogyan látjuk az akkori eseményeket? Erről kérdeztük *Szakály Sándor* tudós történést, aki a *Legyen hited és lésszen országod* című nagy-szerű kötetbe írt előszavában és több előadásában is érintette ezt a témát.

– Ha azt a szót hallotta egy magyar ember – legyen akár magyarországi, akár határon túli –, hogy Trianon, ez előtt ötven-hatvan esztendővel teljesen egyértelmű volt, hogy mire gondolt. A közgondolkodásban, minden ember szívében ott volt ez a fájdalom szó. Ugyanakkor az utóbbi néhány évtizedben ez elhalványult. Nem beszéltek róla. Trianon az én megítélésem szerint a 20. század és a magyarság történetének legnagyobb tragédiája.

– Volt ehhez hasonló tragédia a nagyvilágban?

– Nehezen található a történelemben ahhoz hasonló – bár biztos mások más példákkal állnának elő –, hogy egy ország elveszítse területének kétharmadát! A magyar nemzetiségű lakosság egyharmada került az új határokon kívülre. Olyanok jutottak idegen hatalom fennhatósága alá, és váltak idegen ország polgárává – ha hajlandóak voltak ottmaradni –, akik azt az országot soha nem ismerték. Miközben egyes országok épp az első világháborús vereséget követően jöttek létre. Az a lényeg, hogy egy nemzet került olyan szétszakított-ságba, amihez hasonlót napjainkban talán csak a kurdokkal vagy néhány olyan néppel kapcsolatban lehet említeni, amelynek nem lehet hazája.

– A mienk milyen hazája?

– A magyarságnak mégiscsak van valamilyen formában hazája, de nem ugyanaz, mint amit a honfoglalást követően fölépített magának. Trianon egy nemzet megalázását jelenti, ugyanakkor a 21. század optimizmusával mondhatjuk, hogy ha másképp gondolkodunk, kifejezheti nemzeti összetartozásunkat. Persze jobb lenne úgy összetartozni, ahogy volt 1896-ban vagy 1897-ben, de ha már így alakult sorsunk, akkor próbáljuk úgy tekinteni, hogy veszteségünk ismét összehoz bennünket.

– Az elmúlt évtizedek alatt mit lehetett tenni, és mit tettünk Trianon ügyében?

– A két világháború közötti Magyarországon Trianon kérdésében a nemzet, az akkori lakosság egésze – hiszen az országnak nem csak ma-

gyar nemzetiségű lakosai voltak, őket ugyanúgy sújtotta az ítélet – egyformán átérzte tragédiánkat. Az akkori nem kimondottan széles, nem nagy létszámú baloldalnak ugyanúgy fájt. És abban az időben természetes volt, hogy a társadalom gondolkodásából nem szabad kiölni, nem szabad hagyni elfelejteni tragédiánkat! Nemzetközi fórumokon, ahol lehetséges volt, mindig hangoztatták, hogy ez

folyamán volt időszak, amikor jobban ment, máskor rosszabbul, de hogy ilyen mértékben megváltozzon a területe és lélekszáma, arra nem volt példa.

– Trianonról mindent tudnak a történészek?

– Nem lesznek már új dokumentumok, nagy felfedezések, amelyek megváltoztatnák az egész történetet. Nyugodt szívvel kimondhatjuk, hogy

FOTO: KISS TAMÁS

egy számunkra elfogadhatatlan békediktátum, és a revíziójára van szükség. A második világháborút megelőző időszakban a területi visszacsatoláskor az ország egységesen lelkesedett az eredményekért, amelyeket gyakorlatilag fegyverek és vér nélkül ért el. Részben nemzetközi döntőbíráskodásra, részben más hatalmak biztatására tért vissza a Felvidék, Kárpátalja, Észak-Erdély, valamint a Délvidék...

– Milyen volt a kisebbségi magyarság sorsa?

– Az akkori kormányok mindig támogatták, és fontosnak tartották a velük való kapcsolatot. Elképzelhetetlen volt, hogy *Bethlen István* vagy *Gömbös Gyula* kormánya ne figyeljen arra, mi történik velük...

1945 után jelentős változás történt. Egyrészt olyan társadalmi átalakulás következett be Magyarországon, amit az emberek döntő többsége nem akart, de egy külső kényszer, egy idegen (szovjet) megszálló hatalom miatt kénytelen volt elszenvedni. Trianonról nagyon keveset beszéltek. Az volt az álláspont minden országban, ahová a magyarság kisebbségként került az elcsatolások miatt, hogy a szocializmus megoldja a problémát. Kiderült, nem működik, de hosszú időn keresztül ezt elhallgatták. Lehet, hogy baráti társaságokban, értelmiségi körökben szóba került, de sem a közgondolkodásban, sem az oktatásban nem kapott megfelelő helyet.

– A mindennapi sírás nem segített.

– Nem arról van szó, hogy nekünk állandóan sírni kell Trianon miatt – azt mindenki tegye meg magában –, de ne feledkezzünk meg róla. *Juhász Gyula* fájó-szép versét szoktam idézni hallgatóimnak: „Nem kell beszélni róla sohasem, / De mindig, mindig gondoljunk reá.” És ezt tovább kell adni az újjabb nemzedékeknek. Azt hiszem, az utóbbi tizenöt-husz évben ide már eljutottunk, egyre többen gondolnak rá. Tudomásul kell venni és kimondani: vesztes háború után Magyarországot megcsonkították és megalázták, és nekünk ezt lélekben nem kell elfogadni. Arról kellene beszélni, hogy van itt egy több mint ezeregyszáz éves állam a Kárpát-medencében, amelynek történelme

Trianon az első világháború kitörését követően hamarosan tényné vált. A győztes nagyhatalmak Európában és földrészünkön kívül egyaránt úgy vélték, a monarchiára nincs szükség, s ezzel gyakorlatilag eldöntötték a sorsunkat. Trianon talán akkor lett volna elkerülhető, ha nincs az első világháború, vagy mi nem veszünk részt benne. Probléma, hogy sokszor nem értjük: nem Magyarországon, hanem Osztrák–Magyar Monarchiában kellene gondolkodnunk. A győztesek a monarchia megszüntetésében voltak érdekeltek – hogy ez Magyarországot miképpen érintette, az a mi fájdalomunk.

– Volt-e a kilencvenedik évfordulón komolyabb konferencia?

– A trianoni évforduló kapcsán a Magyar Tudományos Akadémián volt egy kétnapos nemzetközi rendezvény. Különböző országokból jöttek neves előadók, professzorok, és saját nemzetiségük szempontjából vizsgálták az eseményt. Nyilván nem lehetett ugyanazt elvárni egy román, szlovák és cseh történésztől, amit egy magyartól. Azt is el kell itt mondanom, hogy az országban nagyon sok helyen volt méltó megemlékezés, és számos egyetem rendezte meg a saját konferenciáját.

– Befejezésül a jelenről kérdezem. Mi lehet ma, 2010-ben a nemzeti stratégiánk?

– Nem ringathatjuk magunkat abban az illúzióban, hogy új határokat fognak húzni. Ugyanakkor nem érzékelem, hogy az Európai Unió megoldotta volna a trianoni vagy a nemzetiségi kérdéseket. Következőes magyar politikával kell kiállni a határon túli magyarok mellett! Az a feladatunk, hogy a kinti magyarok a Kárpát-medencében képesek legyenek megfogalmazni az igényeiket, az érdekeiket. Ez a mindenkori magyar kormánynak nemzetpolitikai feladata. Nekünk nagyon fontos ezt támogatni, hogy a határon túlra került magyarok identitása, magyarsághoz tartozása megmaradjon. Kulturális és oktatási ügyekben maximuman melléjük kell állni, hogy úgy lehessenek egy „idegen” hatalom állampolgárai, hogy közben a legjobb magyarok közé tartozhassanak.

■ FENYVESI FÉLIX LAJOS

Nyilatkozat: Most kell megállni!

Evangelikusok vagyunk. A május 16-i *Evangelikus Élet* egy cikke (*Homoszexualitás és egyház*) mégis egy jelentős kérdésben támogat bibliaellenes álláspontot. Megengedően nyilatkozik egy vezető személyiség a nyíltan homoszexuális személyek fölveteléről az Evangelikus Hittudományi Egyetemre.

Felhívjuk egyházunk közvéleményének a figyelmét egy nagy veszélyre: a homoszexualitás egyre gyakoribb emlegetése mind nagyobbá tágítja a teret annak hivatalos elfogadásához. A külső sáncok elvesztése után a belső védfalak következnek, ezért most kell megállni és nemet mondani.

A kérdés ilyen módon való megközelítése beláthatatlan következményekkel járhat egyházunkra nézve.

Nem fogadjuk el a homoszexualitást Isten rendjével egyező, természetes életformának, noha az ilyen beállított-ságú embereket megértjük, szeretjük, és készek vagyunk segíteni nekik a gyógyulás útján.

2010. július 2.

Eddigi aláírók: Széll Bulcsi, Szeverényi János, Szeverényi Jánosné, Blatniczky János Dániel, Baliczka Iván, Sándor Frigyes, Sándorné Povazsanyecz Gyöngyi, Kapi Zoltán, Baranka György, Tamásy Tamás, Tamásy Tamásné, Kósa Gergely, Bálint Gergely, Bajuszné Orodán Krisztina, Gyarmati Gábor, Lupták György, Luptákné Hanvay Mária, Endreffy Géza, Adámi László, Verasztó János, Rostáné Piri Magdolna, Zsarnai Krisztián, Zsarnainé Urbán Nóra, dr. Schulek Ágoston, Győri Gábor, dr. Garádi Péter, dr. Garádi Péterné, Szakács Tamás, Göllner Pál, Drenyovszky Péter, Drenyovszky Péterné, Terei Gábor, Lassú Tamásné, Győri János Sámuel, Győri János Sámuelné, Jánosa Attila, Veress István, Pátkai Róbert, Labossa Péter, Labossáné Kővágó Anita, dr. Tróznai Tibor, Pásztor Jánosné, Mekis Éva, Pintér János, Bakay Péter, Fűke Szabolcs, Demeter János, Szabó Bertalan Péter, ifj. Zászkaliczky Pál, Ittész István, Szigethy Szilárd, Magassy Sándorné, Hulej Enikő, Mészáros Tamás, Ittész János, Pethő Judit, Blázy Márta, Cserági István, Cseráginé Mária és családja, Greguss Ildikó, Dechertné Ferenczy Erzsébet, Türi Attila, Türiné B. Éva, Szalontai Árpád, Dobóné Kiss Ildikó, Horváth Kálmán, Halasi László, Bálintné Varsányi Vilma, Vajda István, Vajdáné Vörös Orsolya, Oláh Edina, Végelyi Antal, Máthé Csaba, Bozorády András, Bozorády Ildikó, Lengyel Gergely Noémi, Böröcz Anikó, Győriné dr. Drenyovszky Irén, dr. Győri József, Németh Ernő, Szpisák Attila, Veperdi Zoltán, Demján Sándor, Blatniczky János, Blatniczky Jánosné, Gázsóné Verasztó Teodóra, András Attila, Magassy Zoltán, Torzsa Tamás, Madarász Géza, Szepesfalvyné Magassy Márta, Kliment Mihály, Klimentné Ferenczy Andrea, Győri Péter Benjámin, Szabó András, Csorba István, Csorba Istvánné, Bozorády Zoltán, Bozorády Zoltánné, Bójtós Attila, dr. Koch Béla, Szokolay Sándor, Nepp Éva

Nemet kell mondanunk...

Olvasóink megnyugtatása és a félreértések elkerülése végett szeretnénk leszögezni, hogy az *Evangelikus Élet* nemcsak jelentős, de jelentéktelen kérdésekben sem támogat bibliaellenes álláspontokat.

A szóban forgó írás műfaja tudósítás volt, amelyben a tudósító (*Horváth-Hegy Áron* püspöki titkár) legjobb tudása szerint igyekezett összefoglalni (és idézni) a hittudományi egyetemünk egyik kerekasztal-beszélgetésén elhangzottakat. Míután tudósításának szövegét – nyomtatékos kérésünkre – ellenőriztette a fórum egyik résztvevőjével (*dr. Fabiny Tibor* professzorral, aki saját szavait ki is „igazította”), nem látunk okot arra, hogy a lapzártánk utolsó óráiban érkezett kézirat hitesséjét megkérdőjelezzük. Egyébiránt pedig, ha ezen a fórumon valaki például azt nyilatkozta volna, hogy – szerinte – a lopás nem bűn, nekünk ak-

kor is kötelességünk lett volna e nyilvánvalóan bibliaellenes álláspontot rögzítenünk. (És persze fel sem tételeznénk akkora ostobaságot vagy rosszindulatot, hogy ennek közreadása miatt bárki azt gondolja, hogy szerkesztőségünk tolvajokat támogat...)

Más kérdés, ha a tudósító pontatlanul idéz, vagy – miként az jelen esetben történt – a kényeszerű terjedelmi korlátok miatt úgy sűríti mondandóját, hogy az félreértésekre adhat okot. A helyzet azonban az, hogy az ominózus tudósítással kapcsolatban mindeddig mindössze egyetlen írásbeli észrevétel érkezett (ennek szerzője sem a tudósítást reklámlalta, hanem a téma apropójából fejtegette ki véleményét a homoszexualitásról), amelyet lapunk június 20-i számában – „*A bibliai igazságok megcáfolhatatlanok*” címmel – minden további nélkül közre is adtunk.

Nem tudom, mit szólna *Szeverényi János*, ha valaki hamissággal és szeretetlenséggel – tehát alapvetően: „bibliaellenes állásponttal” – vádolná meg az *Evangelikus Életet* azért, mert ugyanezen az oldalon leközölte az általa megszövegezett nyilatkozatot... Elgondolkodtató, hogy az országos missziói lelkész annak ellenére is kizárólag a nyilatkozat közléséhez ragaszkodott, hogy kifejezetten felkértük: fogalmazza jegyzetbe véleményét. (Ehhez ugyanis igazán megfelelő aprópót kínált a homoszexuálisok és leszbikusok múlt szombati „parádéja”). A magunk részéről mindenestre csak akkor tudnánk aláírni e dokumentumot, ha – bibliai alapon – *valami érdekében*, nem pedig nyilvánvalóan *valaki(k) ellen* íródott volna...

■ T. PINTÉR KÁROLY *főszerkesztő*

Kedves Nyilatkozók, Aláírók és a tényekre is kíváncsi Testvérek!

Tiszteletben tartom és megköszönöm a jó szándékú aláírók egyházfélte szeretetét.

Egyikük sem volt jelen a május 10-i, közel kétórás kerekasztal-beszélgetésen, így csak az *Evangelikus Élet* rövid tudósítása alapján formálhattak véleményt, sőt ítéletet. Két hónap alatt senki se kért bővebb tájékoztatást, korrekciót a laptól, illetve a beszélgetés résztvevőitől. Ezért a nyilatkozat félrevezető szövegét olvasva, mint név nélkül bibliaellenes állásponttal vádolt egyházi vezető, szeretném tömören összefoglalni: mi is hangzott el tőlem, nem egyházvezetői nyilatkozatként, hanem személyes véleményként egy szabad teológiai disputa részeként.

A nyilatkozatban is igényelt „védfalról” elmondtam:

1. Férfi és nő házassága Isten páratlan, semmivel fel nem cserélhető ajándéka. Ezért nem áldjuk meg egyházunkban a homoszexuális partnerek párkapcsolatát.

2. A homoszexuális hajlamaikat nyíltan vállaló és megélő embertársainkat nem tartom alkalmasnak a lelkesítő szolgálatra. Ezért az Evangelikus Hittudományi Egyetem (EHE) lelkész szakán sincsen helyük, így ordinációjuk sem lehetséges.

A nyilatkozatban vállalt megértés, szeretet és segítőkészség jegyében elmondtam:

1. Esetleg elképzelhetőnek tartom, hogy az EHE teológus szakán olyan valaki is tanulhasson, aki ilyen hajlamokkal küzd. Nem azért, mert „más”, hanem azért, mert meg akarja ismerni a Biblia és a teológia kincseit. Ezekről senkit sincs jogunk elzárni, ezért is indítottuk a lelkész szak mellett a teológus szakot.

2. Nem tudom, hogy ettől megváltozik-e az illető szexuális hajlama, de esetleg segítheti sorstársai lelki gondozását...

Kérem és várom a fentiekben található bibliaellenes, egyházunkat veszélyeztető gondolatok leleplezését, hogy korrigálhassam téves nézeteimet.

Végül egy halk, szelíd kérdés, kérdés: vajon a harcias bibliahűség mellett nem kellene lutheri hitvallásunk, káténk bölcs tanácsára is odafigyelni, mely szerint felebarátunkról *szabad* jót is feltételezni, szavait javára magyarázni?! Bárcsak többször élnék ezzel a drága ajándékkal ítélkezésre gyors, stigmatizálásra hajlamos egyházunkban!

■ GÁNC S PÉTER *püspök*

HETI ÚTRAVALÓ

„Nem vagytok többé idegenek és jövények, hanem polgártársai a szenteknek és háza népe Istennek” (Ef 2,19)

Szentháromság ünnepe után a hetedik héten az *Útmutató* reggeli és heti igéiben Isten, az egész föld Királya a hit ajándékával örök életre hív minden népet. Az élet kenyere, Jézus, teste és vére által már most szeretetközösségében részesíti gyülekezetét, s ezt ígéri: „Aki eszi az én testemet, és issza az én véreimet, annak örök élete van, és én feltámasztom őt az utolsó napon.” (Jn 6,54) Ezért: „Ízleljétek meg, és lássátok, hogy jó az Úr: boldog az az ember, aki benne bíz.” (Zsolt 34,9; LK) És: „Örvendeztetek az Istennek vigasságnak szavával!” (GyLK 708) Húsvét előtt Jézus saját kezűleg (!) vendégelte meg az őt hallgató nagy sokaságot: „...vette a kenyeret, hálat adott, és kiosztotta az ott ülőknek; ugyanúgy osztott a halakból is, amennyit kívántak.” Ő nem kenyérkirály, így „visszavonult ismét a hegyre egymagában” (Jn 6,11.15). Az első gyülekezet tagjai felismerték Jézusban a Krisztust, hittek benne; „amikor házanként megtörték a kenyeret, örömmel és tiszta szívvel részesültek az ételben; dicsérték az Istent” (ApCsel 2,46–47). A hívó Ezékiás király megtisztította a templomot és az istentiszteletet, s meghirdette a páskaünnepet, hogy Izrael megtérjen az Úrhoz. „Sok nép gyűlt össze Jeruzsálemben, igen nagy gyülekezet (...). Azután levágták a páskabarányt (...). Azután megtartották a Jeruzsálemben tartózkodó izráéliek a kovásztalan kenyerek ünnepét hét napon át nagy örömmel.” (2Krn 30,13.15.21) Az Isten, minden királyok Királya, menyegzőt készített egyszülött Fiának, az Úr Jézusnak a mennyek országában. S az oda szóló meghívás még ma is hangzik e világban a misszió és az evangélizáció által: „Jöjjetek a menyegzőre!” A fehér menyegzői ruhát hit s megtérés által nyerek el Isten gyermekei – de nem mindenkié a hit: „...sokan vannak az elhívottak, de kevesen a választottak.” (Mt 22,4.14) Isten boldog jövedőt ígér háza népének, és így bátorítja őket: „...én megsegítlek benneteket, és áldottak lesztek”, mert „úgy határoztam, hogy jót tesztek Jeruzsálemmel és Júda házával. Ne féljétek!” (Zak 8,13.15) Az úrvacsora: közösség Jézussal s a gyülekezet tagjaival; „mert egy a kenyér; egy test vagyunk mindannyian, akik az egy kenyérből részesedünk” (1Kor 10,17). „Oh, micsoda hatalmas szentség ez, melyben Krisztus és az egyház egy testté-vérré egyesül. Viszont ugyanez a szeretet változtasson át minket is!” (*Luther*) Jézus így szerette az úrvacsorát: „Ez az én testem, amely tiérettetek adatik: ezt cselekedjétek az én emlékezetemre. (...) E pohár az új szövetség az én vérem által, amely tiérettetek ontatik ki.” (Lk 22,19.20) Isten háza népe s Jézus gyülekezete célhoz ér: „Örüljünk és ujjongjunk, és dicsőítsük őt, mert eljött a Bárány menyegzője...” „Boldogok, akik hivatalosak a Bárány menyegzőjének vacsorájára!” (Jel 19,7.9) Imádjuk őt: „Mint győztes Bárány, vagy te itt, / Hogy erőt nyerjünk benned mind. / Égi kenyéren élhetünk, / Hogy veled mi is győzhessünk.” (EÉ 312,2) Ámen.

■ GARAI ANDRÁS

Az út előttem

„Nem az út a lényeg, hanem a megérkezés” – mondta épp a bemondó, amikor *Viola* bekapcsolta a televíziót. „Út, megérkezés...” – tűnődött a fiatal özvegy. „Sors” – tette hozzá gondolatban.

És neki megvolt a maga sorsa, ha tetszik, „végzte”. Hivatását szerető fiatal tanítónő volt és öt éve özvegy. Férje, *János* mérnökként dolgozott, egy munkahelyi balesetben hunyt el.

Violával nagyon szerették egymást, valóban egy test és egy lélek voltak. Minden bánatukat és örömeiket megosztották egymással. Gyakran nevettek együtt, és – amiről *Viola* úgy látta, kortársaikra már annyira nem jellemző – sokat is beszélgettek.

Gyerekek nem született, pedig nagyon szerették volna. *Viola* háromszor vesztette el magzatát, az orvosok nem tudták megmagyarázni, hogy miért. Ilyenkor *János* is mindig nagyon szenvedett, mégis erőt vett magán, és „visszavigasztalta”, „visszaszerette” feleségét az életbe. „Ne félj, kedves, megszületik majd az a gyermek, amikor kell. Van még időnk várni rá, és addig is itt vagyunk mi egymásnak...” – mondta a férje. De aztán meghalt. Váratlanul, fiatalon.

Habár *János* eltávozott az élők sorából, *Viola* számára a következő öt esztendőben is jelen volt. Talán ezért sem sírt soha. Hiszen érezni vélte a férfi kedvenc arcszeszének illatát, előfordult az is, hogy úgy tűnt, mintha látná őt reggelenként a fürdőszobájuk előtt állva borotválkozni, és közben még mintha a füttyörését is hallotta volna. Megesett, hogy esténként, amikor lefeküdt, úgy tűnt, mintha *János* újra mellette lenne, érezni vélte a közelségét.

Aztán – *Viola* számára is váratlanul –, bár *Jánost* soha, egyetlen percre sem felejtette el, egyszer csak elkezdtek megfakulni az emlékek, elhalványult benne a férje hangja, az arca. Azon a vasárnapon, amikor a tévé bemondónőjének szájából elhangzott az a bizonyos „nem az út a lényeg, hanem a megérkezés” kezdetű mondat, *Viola* úgy érezte, hogy egy döntés kel életre benne.

Megivott egy finom, erős teát, és nekikezdett. Elrendezte *János* dolgait. Szü-lők, barátok, ismerősök az elmúlt években többször nógatták már, hogy ideje lenne ily módon is lezárnia a múltat, de *Viola* úgy vélte, semmi sem sürgeti. Most érezte úgy, hogy ennek itt az ideje. Iratokat, ruhákat, cipőket pakolt, gyorsan, lendületesen. Viszonylag hamar végzett. Elhatározta, hogy holnap fel is hív egy segélyszervezetet, és megkéri őket, hogy vigyenek el mindent a rászorulóknak.

Fáradtság és öröm is volt benne, amikor végzett. Megivott még egy csésze teát, és miközben kortyolta a forró italt, azt vette észre, hogy csendesben sír. Aztán zokogni kezdett, vigasztalhatatlanul. Amikor elfogytak a könnyei, elhordozhatatlannak tűnt a körülötte és a szívében lévő üresség és csönd.

„*János* nincs többé, *János* nincs többé” – zakatolt, kattogott az agya.

„Mihez kezdjek most?” – kérdezte magától *Viola*. – „Mivel töltssem be az űrt a szívemben és az életemben? Kellene valami. Vagy valaki. Talán az Isten...?”

Mіндеzt nem tudatosan gondolta végig, hanem lassan született meg benne a gondolat, szakadt fel belőle egy sóhaj, és hagyta el az ajkát a mondat: „Isten, ha tényleg létezel, segíts rajtam...”

■ GAZDAG ZSUSZANNA

HIRDETÉS

Példázatok – novellairó-pályázat

Az *Evangelikus Élet* szerkesztősége novellairó-pályázatot hirdet *Példázatok* címmel. A pályaművek tematikailag Jézus bármely példázatához kapcsolódhatnak. Egy pályázó legfeljebb három írást küldhet be, amelyek terjedelme egyenként maximum 4500 karakter lehet szóközökkel együtt.

A beküldési határidő: 2010. augusztus 1., éjféli. A pályázat nyitott, nem jelíges.

A beküldési cím: evelet@lutheran.hu.

Az első három helyezettet tíz-, hét- és ötezer forintos könyvvásárlási utalvánnyal jutalmazzuk, amely a Luther Kiadó könyvesboltjában vásárolható le. A beérkezett pályaművekből az *Evangelikus Élet* augusztus 22–29-ei lapszámában válogatást közlünk.

NAPPOS OLDAL

Szerkesztette: BODA ZSUZSA

Szívmelengető gyereknap Sárszentlőrincen

A Sárszentlőrinci Evangélikus Egyház-község ez évi gyülekezeti munkájának homlokterében a gyermekek állnak. Szeretnék minél több rendezvényt szervezni számukra, ha lehet, úgy,

a kiskakas gyémánt félkrajcárjáról. Közös éneklés, majd jókedvű virslievés következett a Teleházban. Az eső sem fogott ki rajtunk. Igaz, úgy szakadt, mintha dézsából öntenék,

FOTÓ: BAKAY PETER

hogy szüleik, nagyszüleik is jelen legyenek. A kétnapos ünnepek második napján már több éve családi istentiszteletet tartunk. Ha lehet, az együttlélet közös ebéd is színesíti.

Túl vagyunk már a sikeres tanévzáró istentiszteleten, családi napon, július 6-án, kedden pedig – pályázati nyermény felhasználásával – gyermeknapot tartottunk. Délután a templomban gyülekeztünk. A sánta koldusról hallottunk, aki Pétertől és Jánostól nem alamizsnát, hanem a názáreti Jézus nevében gyógyulást kapott. Megértettük, hogy a legfontosabb, amire/akire nekünk is szükségünk van: Jézus.

A templomi kezdőhívat után a gyülekezeti teremben az Esztrád Színház rendhagyó előadását láttuk

mégis mindenki talált fedett helyet a kedve szerinti kézműveskedéshez. Gyöngyfüzés, agyagózás, kavicsfestés, szalmalánc készítése és éneklés közül választhattak a gyerekek.

Körülbelül hatvanan voltunk együtt gyerekek, felnőttek jókedvben. Kimondva, kimondatlanul mindnyájunkban megfogalmazódott a felismerés: ez egy Isten áldotta nap volt. És a vágy: de jó lenne minél többször ilyen lélekmelengető módon együtt lenni! A közösségben, az együtt átélt örömben minden földi kincsnél többet kaptunk. Átéltük, hogy a mi Istenünk szeretetéből ismét csodamód meggazdagított minket.

■ KARL JÁNOSNÉ
CSEPREGI ERZSÉBET

– Mit mond a fogyókúrázó zebra?
– Vigyáznom kell a vonalaimra.

Tominak kis törpeuszkárja van, amit minden nap megsétáltat.

– Jaj de aranyos kis uszkár! – áll meg egy nap egy néni mellette.

– Rádásul ez rendőrkutya! – válaszolja büszkén Tomi.

– De hiszen a rendőrkutyák sokkal nagyobbak! Hogy lehetne egy uszkár rendőrkutya?

– Ez titkosrendőr!

– Milyen a villanyszerelő munkája?

– Feszültséggel teli.

– Hogy hívják a jóllakott gyógyszeráróst?

– Telepatikus.

A veréb oktatja a fiókáját.

– Jól jegyezd meg, hogy ránc nemcsak a macskák, de az autók is veszélyesek! Tegnap is egy piros színű Skoda akart felmászni a fára.

HUMORZSÁK

A csiga és a teknős karamboloznak az erdőben. Egyetlen szemtanú van csak, a lajhár, aki éppen a helyszín közelében himbálózott a fán. A rendőrörsön faggatják a lajhárt, mit látott e szörnyű balesetből. A lajhár így vall:

– Nem emlékszem, nem tudtam pontosan követni az eseményeket, mert minden olyan gyorsan történt!

– Hé, mit csinál? – üvölt a beteg a fogorvosnál. – Ez nem a fájós fogam!

– Nyugalom – mondja az orvos –, arra is sor kerül.

– Azt mondja az orvos, hogy levegőváltozásra van szükségem.

– Szerencséd van. Épp most fordult meg a szél.

A magvető

X. nem volt nagy gyökerűk, mert kevés volt a föld

VI. Hova estek a harmadik féle magok?

1. útfélre
 2. tövisek közé
- X. jó földbe

VII. Mi történt velük?

1. felkapkodták a madarak
 2. megfojtották a tövisek
- X. sok termést hoztak

VIII. A negyedik fajta magok hova hullottak?

1. útfélre
 2. tövisek közé
- X. jó földbe

IX. Mi történt velük?

1. felkapkodták a madarak
 2. megfojtották a tövisek
- X. sok termést hoztak

X. Kiket jelképeznek az útfélre hullott magok?

1. azokat, akik hiába hallják az igét, nem értik, és a gonosz könnyen rosszra csábítja őket
 2. azokat, akik az igét hallva butaságnak gondolják azt, és kinevetik a templomba járókat
- X. azokat, akik az igét hallva repülőre ülnek, hogy idegen országokban maguk is igehirdetők legyenek az ottani embereknek

XI. Kiket jelképeznek a sziklás talajra hullott magok?

1. a hegemászókat
 2. azokat, akik az igét hallva hisznek Istenben, de nem erős a hitük, ezért könnyen visszatérnek az előző életformájukhoz
- X. azokat, akik az igét csak ezer méter feletti hegyekben szeretik hallgatni

XII. Kikre gondolt Jézus, amikor a tövisek közé esett magokról beszélt?

1. azokra, akik hallják az igét, de a gondok és a gazdagság csábítása miatt mégsem követik Istent
 2. azokra, akik hiába hallják az igét, állandóan piszkálják és szurkálják a többi embert
- X. azokra, akiknek a kertjében sok rózsabokor van

XIII. Milyen emberek azok, akiknél jó földbe hull a mag?

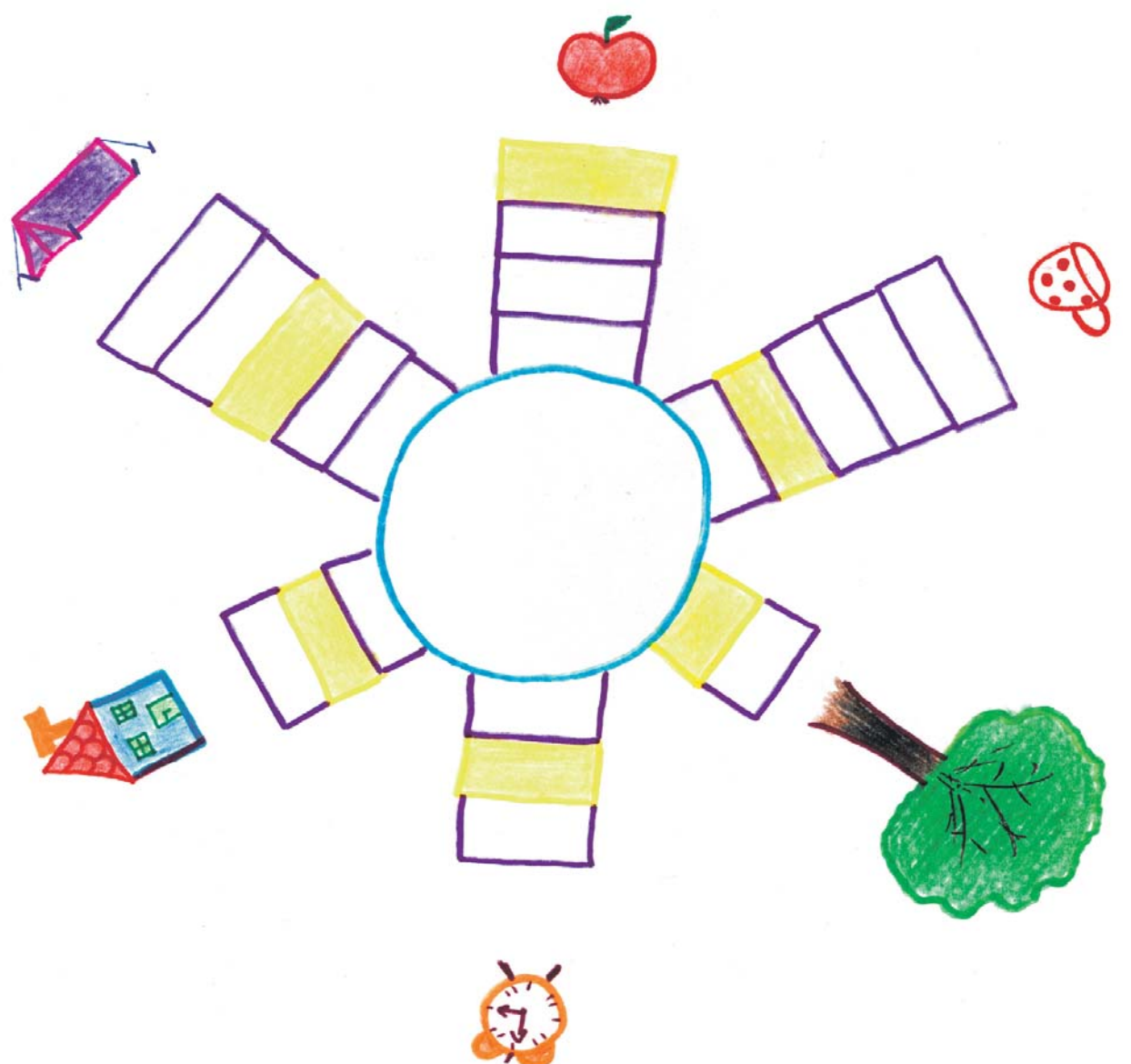
1. ügyes gazdák, ezért sok termést tudnak learatni
 2. hallják az igét, utána magukba rejtik, és nem beszélnek róla senkinek
- X. hallják az igét, és követik Isten szavát, ezért sok jót is tesznek

XIII. + 1. Kiknek mondta Jézus ezt a példázatot?

1. a tizenkét tanítványnak
 2. az öt hallgató tömegnek
- X. a farizeusoknak

Betű-összeolvasó

Írjátok be a képen látható dolgok nevét az alattuk lévő mezőkbe! A sárgával jelölt betűket összeolvasva egy helyet kapjátok. Mi történt itt?

EVÉL&LEVÉL

„...ha valakit ezekkel a dalokkal Jézushoz tudunk vezetni, akkor ezek szent énekek...”

► **Vannak helyzetek, amikor az ember nem maradhat szótlán, amikor úgy érzi, el kell mondania, amit gondol, még akkor is, ha előre tudja, hogy esetleg támadások célpontja lesz. Herényi István írásához (Vitaindító gondolatok a gyülekezeti énekről, *Evangélikus Élet*, július 4., 8–9. o.) szeretnék néhány sort fűzni.**

A cikkirő az idősebb nemzedékhez tartozik, a számára kedves énekeskönyv 1955-ből származik, amikor én még nem is éltem. Elmondása szerint az 1981-ben megjelent újabb kiadványt már meg sem vette, mivel a mai napig nem nőtt szívéhez. Herényi István testvéremet nem kívánom megváltoztatni, még csak azt sem akarom, hogy a véleménye másmilyen legyen, mint amilyen most. Teljesen megértem őt: azokat az énekeket szereti, amelyek gyerekkorában a szívéhez nőttek, azokat tudja énekelni is, azok a kedvesek, azok emelik föl, azokkal tudja az Istent dicsérni, azokat tartja méltónak a magyar lutheránus egyházhoz. A hűség fokmérőjének is tartja a régi énekek megőrzését.

Nem gondolom, hogy bárki is el szeretné törölni és felejteni a régi protestáns énekeket. Gazdag kincs ez, amelyet meg kell őrizni, tovább kell adni. Még azzal is egyetérték, hogy akár a reformátusok gyűjteményéből is lehet gazdagítani.

Amikor templomaink itt-ott szinte kihálnak, néhány idős ember jár az istentiszteletre, középkorú csak egy-kettő, fiatal szinte senki, a felelősen gondolkodó emberekben felmerül a kérdés: Mi lesz az egyház jövőjével? Hol van az ifjúság? Hol vannak a gyülekezettől eltávolodottak s az olyanok, akiket még nem érintett meg soha az ige?

Sokakban felmerül a gondolat, hogy az egyháznak szüksége van a megújulásra. A kérdés az, hogyan történjen. Mivel a prédikáció mellett legalább olyan lényeges az egyházzene stílusa, minősége is, talán nem véletlenül közölt az újság is éppen most vitaindítót a témáról. Az istentiszteletnek nagyon fontos eleme az ének, ezért lényeges, hogy hozzáértő embereknek legyen lehetőségük a beleszólásra, formálásra, megőrzésre és megújításra. Ha az az álláspontunk, hogy minden úgy jó, ahogy van, akkor mitől váránk változást? Ha csak siránkozunk, hogy ez a mai ifjúság már nem olyan, mint a régi időkben, már nem tud énekelni sem népdalokat, sem egyházi énekeket, akkor mitől várjuk a csodát?

A megújuláshoz nyitottságra van szükség. Az új befogadására való hajlam nem feltétlenül életkor kérdése. Láttam én már egészen fiatal, ám betokosodott, változtatásra képtelen embert, s találok annak fordítottjával is: egy-egy idős, nyitott szívű, nyitott lelkű ember miként tudja a fiatalabb nemzedékeket megszégyenítő módon elfogadni az újat.

Klaus Douglass Isten szeretetének ünnepe című könyvét nagyon értékesnek tartom, mivel számtalan hasznosítható tanácsot ad a gyülekezet-építéshez, az evangélizációhoz. Mindent természetesen nem lehet lemondani belőle, tekintettel kell lennünk gyülekezetünk befogadóképességé-

re. Különösen fontosnak tartom a *Tíz biblikus alapelv* című fejezetet, amely kimondottan a zenei szolgálat megújítására vonatkozik. Az alábbiakban szó szerint idézem Herényi István szavait: „Douglass-szel szemben az azal az egyházzenezésünkkel értek egyet, aki azt mondja, hogy a gyülekezeti ének nem zenei produkció, és nem a hívek csábítására szolgál, hanem közös imádság. Nem hallgatni kell, hanem részt venni benne, nem gyönyörködtetés a célja, hanem közösségteremtés.”

Miért vannak a gyülekezeti énekek? Azért, hogy dalban imádjuk, dicsőítsük az Istent. Közösen, örömmel, a menny felé emelkedve! Fontos, hogy szívből szóljon, nemcsak az Isten gyönyörűségére, hanem a miénk is! Kell-e a mai egyházban új ének, vagy csak a régi, ismert alkotások alkalmasak Isten magasztalására?

„Én abba a korosztályba tartozom, amelyik a könnyűzenét templomi használatra méltatlannak tartja... ezek az énekek nem (lutheránus) gyülekezeti énekek, hanem alkalmi énekek... színvonaluk is sok esetben legalábbis vitatható” – írja a cikk. Ezzel a gondolattal nem értek egyet. A Biblia biztat az új énekek tanulására és éneklésére. Nem kell különösebb írásmagyarázó tehetőség ahhoz, hogy megértsük Isten üzenetét e témával kapcsolatban: „*És új éneket adott szájamba, a mi Istenünknek dicséretét...*” (Zsolt 40,4; Károli-fordítás) „*Isten! Új éneket énekel nekéd, tízharú hangszerezte teged...*” (Zsolt 144,9) „*Dicséritek az Urat! Énekeljétek az Úrnak új éneket, dicsérje őt a kegyesek gyülekezete!*” (Zsolt 149,1) „*Dicséritek az Urat!*” (...) „*Dicséritek őt kürt-zengéssel, dicséritek őt hárfán és citerán; dicséritek őt dobbal és táncal, dicséritek őt hegedűkkel és fuvolával; dicséritek őt hangos cimbalommal, dicséritek őt harsogó cimbalommal!*” (Zsolt 150,1.3–5)

A hangszerek sorát kibővíthetjük a ma népszerű gitárral is! Éppen húsz éve, 1990-ben jelent meg az *Új ének* című énekeskönyv, második kiadása pedig 2001-ben. Elsősorban ifjúsági énekeket tartalmaz, s a fiataloknak is szánták. Bibliórak, hittanórak, Tamás-misék, összejövetelek kedves könyve ez a gyűjtemény. A szerkesztőbizottság megjegyzi a bevezetőben, hogy sokan értéktelenné tartják, a közéteveők mégis hiteles kifejezőeszköznek és a keresztyén hit közvetítőjének tekintik.

Bizonyára velem együtt még mindig sokan találnak szépséget ebben a kiadványban. Csak néhány címet idézek belőle, számomra a legkedvesebbeket: *Másnap este* (81), *Az Úr van itt* (83), *Szavad törjön utakat* (97), *Jöjj, add tovább a jó hírt!* (102), *Annyi mindent hordozunk* (112), *Atyám, két kezdedben* (113), *Térj be, vendég, hozzám* (135), *Áldott légy, Istenem!* (146). Sajnálom, hogy ezek a színvonalas énekek nem épültek be a liturgiába, legfeljebb csak családi vagy ifjúsági istentiszteleteken énekelhetjük őket (már ahol van ilyen).

Ha azt mondja az Írás, hogy „*énekeljétek az Úrnak új éneket!*”, megtilthatja-e valaki? Biblikus-e? Lutheri szellemű-e? (A nagy reformátor maga is mennyit küzdött, míg megújította az „ó-ság tartók” népét!)

Nagy szükségünk lenne ma is új

énekeskönyvre, amelyből tanulhatunk, CD-kre, amelyeket hallgathatunk! Nem szabad leszektározni azokat, akiket felemel az új ének, hanem éppen ellenkezőleg: meg kell nyitnunk szívünket és fülünket az új befogadására! Ez magától nem megy, ezt is kérnünk kell imádságos lélekkel!

Ne gondoljuk azt, hogy Isten Szentleke csak a régi időkben, évszázadokkal ezelőtt ihletett zeneszerzőket dicsőítő énekek komponálására! A Szentleke ma is él, és inspirálót szerető hívő lelkeket, zenészeket nagyon szép és színvonalas biblikus énekek alkotására. S ha valakit ezekkel a dalokkal Jézushoz tudunk vezetni, akkor ezek szent énekek, még akkor is, ha nem korolok, a gitár pedig szent hangszer, még akkor is, ha nem orgona. Az igényes, színvonalas új ének az evangélizáció egyik fontos eszköze, nem szabad tüzzel-vasal irtani, hanem teret kellene neki adni minden istentiszteleten. Legalább egy ének erejéig! Így meg lehet tanulni.

Amit megismerünk, annak megláthatjuk a szépségeit, megszerethetjük. Ha elutasítók vagyunk, akkor marad a siránkozás: öregszi az egyház, a fiatalabbak nem teszik be lábukat a templomba, fogy a létszám, omladoznak a falak.

A megújulásra törekvőknek minden korban szembe kellett nézniük a maradiakkal, a hagyományokhoz keményen ragaszkodókkal, az új idők új dalait befogadni képtelenekkel. Ortológusok és neológusok mindig is harcba szálltak egymással az értékek védelme érdekében.

A nyelvújítás idején *Kazinczy Ferenc* így zárta le a vitát: „Jól és szépen az írt, aki tüzes ortológus és tüzes neológus egyszermind, s így egységben és ellenkezőben van önmagával” (*Ortológus és neológus nálunk és más nemzeteknél*)

Ne gondolja tehát senki, hogy az új énekek megszeretésével és éneklésével el kell feledni a régit! Ellenkezőleg! Meg kell őrizni és továbbadni. De szükséges az új befogadása is, nemcsak a fiataloknak, hanem az idősebb nemzedék számára is. Hiszem, hogy a szeretetben minden generáció megfér egymás mellett, s el tudja fogadni a másik ízlését, szokását. A megújulás nem jelenti a lutheránus identitástudat gyöngítését, hanem éppen ellenkezőleg: az egyház megerősödését hozná magával.

Befejezésül egy új ének szövegét idézem, mely nem más, mint *Wass Albert* verse, zenéjét *Sillye Jenő* szerzte. Meghallgatható az *Egy hangszer voltam* című CD-ről.

Látható az Isten

Fűben, virágban, dalban, fában, születésben és elmúlásban, mosolyban, könnyben, porban, kincsben, ahol sötét van, ahol fény ég, nincs oly magasság, nincs oly mélység, amiben Ő benne nincsen. Arasznyi életünk alatt nincs egy csalóka pillanat, mikor ne lenne látható az Isten. De jaj annak, ki meglátásra vak, s szemé elé a fény korlátja nőtt. Az csak olyankor látja őt, mikor leszállni fél az álom:

Ítéletes, Zivataros, villám-világos éjszakákon.

JUHÁSZNÉ SZABÓ ERZSÉBET tanár (Budapest)

Tünetek
gyógymód nélkül?

► **Nyíregyháza Megyei Jogú Város Közgyűlése 2010. június 28-i ülésén úgy döntött, hogy visszavonja a Magyarországi Evangélikus Egyházzal megkötött ellátási szerződés felbontására irányuló határozatát. A hír lényegében ennyi. Ugyanakkor a több éve húzóódó ügy – véleményem szerint – mintegy tünetként jelzi egyházunk jelen állapotát. Ezért is fontos e vitáktól sem mentes folyamat lényegesebb elemeit megvizsgálni.**

A központ és a periféria feszültsége

Minden nagyobb szervezet számára erőt próbáló kérdés, hogyan tud megbirkózni a területi, szakmai különbözőségekkkel és az ezekből adódó érdekkülönbségekkel. E különbségek kezelését egyházunkban – a megfelelő törvény hiányán túl – még mentalitásbeli eltérések is nehezítik.

1999-ben úgy döntött a Nyíregyházi Evangélikus Egyházközség – a Nagytemplomhoz tartozó evangélikusok közössége –, hogy a várostól mintegy „szociális bérleményként” átvállalja a teljes hajléktalanellátást. A kezdeményezés és a megvalósítás teljes egészében helyi ügy volt.

2002-ben a helyi közösség – nem akarván tovább vállalni a fenntartásból adódó felelősséget és terheket – közös megegyezéssel átadta a feladatot az országos egyháznak. Az országos egyház azonban – a helyi sajtóságok figyelmen kívül hagyásával – sorozatosan olyan döntéseket hozott, amelyek az alapfeladatért felelős önkormányzatnál visszatetszést keltek (például az egyházi kiegészítő normatíva tíz százalékának visszatartása), s az önkormányzat szerette volna, hogy az ellátás teljes egészében visszakerüljön a helyi szintre, közelebb a Nyíregyháza-Kertvárosi Evangélikus Egyházközséghez. Az országos elnökség és az országos iroda néhány munkatársa azonban – rosszul értelmezett központosítás jegyében – a fenntartóváltást megakadályozta (például tárgyalások elodázásával, információk visszatartásával, felhatalmazás nélküli ajánlatok megtételével, az országos presbitérium számára küldött beadványunk napirendre tűzésének késeltetésével stb.).

Talán nem is ez a fő probléma, hiszen ahogy addig is, ezután is tesszük a dolgunkat, elfogadva a döntést. Ám a módszerekkel, amelyeket ebben az ügyben alkalmaztak, nagyon nem értek egyet. Ezek lényege az erőből való tárgyalás és döntés a központi és helyi érdekek összehangolása helyett.

Idetartozó probléma az is, hogy a központosított vezetés jegyében minden gyülekezeti elképzelést veszélyesnek, kiszámíthatatlannak, mármár üldözendőnek tekintenek. Pedig egyházunk hagyománya értelmében minden a gyülekezetekért van. Nyilvánvaló, hogy a zsinatnak is komoly feladata lesz még abban, hogy a gyülekezeti, helyi érdekek és az országos egyház szempontjainak összehangolására törvényi keretet biztosítson.

Természetesen szemléletben is változni kell, hogy egyházunk építése ne

hatalmi központok kiépítéséről szóljon, hanem az evangélikusok olyan hálózatáról, ahol az ügyek jó légkörben dőlhetnek el.

Koncepcionális különbségeket érdemi vita nélkül döntöttek el Mire gondolok? Azzal, hogy 2000-ben ellátási szerződés keretében vállalta át a nagytemplomi gyülekezet a hajléktalanellátás feladatát, egyedi útra vállalkozott, hiszen sem a mi egyházunkban, sem más felekezet közösségében erre nem volt példa. Azzal indultunk, és azzal végezzük most is a szolgálatunkat, hogy „a gyülekezetek hosszú távú fennmaradásának egyik lehetséges útja az, ha a gyülekezet a helyi szociális kérdések enyhítésében aktívan vesz részt, mert így olyanokat is el tud érni, akiket a hagyományos gyülekezeti munka keretében nem. Így azokat, akiknek egy szociális baleseten túl szükségük van gyógyító, befogadó közösségre. Így az *Oltaim fenntartói jogainak újra*

FOTÓ: CZONDOR ISTVÁN

gyülekezeti közegbe történő adását egy lehetséges gyülekezetépítő modellként is kell érteni.” (Idézet a Nyíregyháza-Kertvárosi Egyházközségnek az országos presbitérium számára készült beadványából.)

Azt vártam volna, hogy a kérdéssel legalább vitát nyit az országos presbitérium, hiszen gyülekezeteink jövője mindannyiunk számára kiemelkedően fontos ügy. Nem így történt.

Az ellátási szerződés sajátossága miatt is mi úgy látjuk, hogy a fenntartónak nem az intézmények „föltött” kell elhelyezkednie, hanem a diakóniai intézmény „mögött”, munkálva annak az új gyülekezeti identitásnak a létrejöttét, amely nem csupán az istentiszteleti részvételben méri evangélikusságát, hanem ebbe a rászorulókon való gyógyító befogadást is beépíti.

Szervezeti problémák, kompetenciák hiánya

Az ügyet ugyan egyházunk országos presbitériuma és zsinata is tárgyalta, de szinte ügyrendi kérdésként: majdnem minden esetben a másik testület illetékességére hivatkoztak. Például amikor az országos presbitérium a zsinat elé utalta a kérdést, majd amikor az döntött, egyházzászi érvelés szerint ez nem volt kötelező az országos egyházra. *Vajon nem kellene-e alapjaiban újragondolni egyházunk közigazgatását, hiszen tudomásom szerint nem a mi ügyünk az egyetlen, amely ebben a labirintusban egyszerűen érdemi vita nélkül elveszett.*

A döntést a nyíregyháza-kertvárosi gyülekezet nevében – minden elmentmondásosságával együtt – elfogadom. Ugyanakkor a folyamatban megtapasztalt anomáliák kiküszöböléséért a jövőben is minden erőmmel küzdeni fogok.

■ LABORCZI GÉZA

A status quo megváltoztatása

EGYHÁZ ÉS VILÁGHÁLÓ

Rovatgazda: Nagy Bence

Elég volt az idej parlamenti választásokkor megtörtént fiasco ahhoz, hogy a televíziózás közeli haláláról lehessen beszélni. A kampánycsend szerencsétlen meghosszabbítása nemcsak azzal járt, hogy a tévékészülékeken csak meddő beszélgetést vagy pótmegoldásként kiválasztott filmeket lehetett nézni, hanem az internetes közösségi oldalak hírközlési csatornáként való használata is bebizonyította működőképességét. Rádásul éppen nemrég jelent meg egy kutatás, amely kimutatta, hogy az egyetemista korosztály mintegy negyven százaléka már egyáltalán nem néz tévét. Ők valószínűleg már a focivébé eseményeit is a neten követték élőben, hacsak nem valamelyik kerthelyiséggel rendelkező szórakozóhely kivételével figyelték. És akár vissza is tudják nézni a legszebb gólokat. És ez jó.

Elsősorban persze nem azért jó, mert a fiatalok egy passzív függőségből egy aktívba kerülhetnek, hanem mert részt vesznek a jelenlegi status quo megváltoztatásában. A tömegmédiá uralma ugyanis éppen a televíziózás háttérbe szorulásával szűnik meg, hogy valami sokkal személyesebb és emberközelibb váltsa fel. A marketingeseket már régebben megérintette a változás szele, ugyanis tévéreklámokkal már korántsem érhető el annyi ember, mint régebben. Márpedig az eddig

használt recept viszonylag egyszerű volt: minél több pénzt költünk reklámra, annál hatékonyabbak leszünk. A televíziózók egykori hatalmas, homogén tömegének nagy részét azonban ma már a neten kell keresni, ráadásul teljesen szétaprózódott kis közösségekben. Amelyekbe már nem lehet pénzzel behatolni, csak egy hihető történettel, amely elég érdekes és értékes ahhoz, hogy rávegye őket az interakcióra.

Mindez persze nem új probléma, és valójában nem is kell új megoldásokat keresni rá. A Pál apostol korában létezett világ ugyanis kevésbé tér el a maitól, mint a televíziózás korszakától. A hitetlen Saulból lett egyházépítőnek ugyanis az ókorban kis csoportok és gyülekezetek között kellett hirdetni az evangéliumot, és a ma embere is így érhető el az internetes közösségekben. Saul pálfordulása ráadásul olyan történet, amely mellett nehéz közönyösen elmenni.

Seth Godin (<http://sethgodin.typepad.com/>) egyik előadását olyan személyek fotóinak bemutatásával kezdte, akik lufiból hajtogattak különfé-

le vicces figurákat, majd azt mondta, hogy ezek az emberek pontosan tudják, mivel foglalkoznak, míg a jelen lévő, többnyire vezető pozícióban dolgozó személyek valószínűleg nem. De egyben a segítségükre is sietett: ők valószínűleg azzal töltik mindennapjaikat, hogy megváltoztassák a status quót. Hogy megváltoztassanak valamit a világon, ami szerintük nem működik jól.

És ehhez nem kell feltétlenül Pál vagy Luther Márton kaliberű történelmi személyiségnek lenni, különösen az internet világában, ahol nagyon könnyen megtalálhatók a hasonló érdeklődésű és értékrendű személyek. Annyi kell csak, hogy ki-érezzük magunknak a világ egy aprócska szeletét, amelynek szüksége van a változtatásra, és fogjunk hozzá.

Nem jelenthető ki, hogy az idej Szélróza történelmi lehetőség, de vitathatatlan, hogy az evangélikus egyháznak egy-két évtized múlva már ezekre a fiatalokra kell építenie. Több ezer lutheránus ifjú egy helyen pedig több mint egy jó buli. Alkalom arra, hogy életre keltsük bennük a rejtett lázadót, aki a mai korszakkal ellentétben hajlandó hitét képviselni a világban. Akik megváltoztatják a status quót, ahogyan annak idején Pál apostol tette. Nem is hangzik rosszul.

■ N. B.

Rómában jártam

Rómában jártam. Életemben harmadszor. Első alkalommal még teológuskoromban dr. Szentpétery Péter teológiai tanár vezetésével juthattam ki mint az Evangelikus Hittudományi Egyetem küldöttségének tagja. Tavaly soltvadkerti gyülekezetünk ifjúságának kis csoportjával jártam ott. Idén a jubiláló, húszéves övodánk pedagóguskarával vághattam neki az útnak.

Van, amit most először láttam, van, amit már harmadszor, mégis élmény volt. Úgy hiszem, végigjárni a Via Crucist, megállni Pál apostol monumentális szobra előtt, látni a Laterán ősi falait nem lehet elégszer.

egyházi műkincseire épített, professzionálisan megszervezett idegenforgalmi látványosság. Bizonyosan az is. Mégis, kétségtelenül nagy a hívő zarándokok száma. És érezhető a Lélek is – tömegével jönnek a hívek.

Érdekes volt ezt szemlélni annak fényében, hogy egyházunk közvéleményét erősen foglalkoztatja a soron következő népszámlálás, amelyben végül rákérdeznek az egyházi-vallási hovatartozásra is. Legutóbb még átléptük a bűvös 300 ezres határt, féltő, hogy most jóval szerényebb lesz ez a szám. És amíg a történelmi felekezetek közül a római katolikus vagy a református egyház szinte meg sem

egyházban tűzön-vízen át, átvitte az egyházat az elmúlt negyven éven, mindenben hűséggel...

Tudjuk, hogy a római katolikus egyház is küzd a maga problémáival – de Rómában, a tömegben mégis éreztem azt, hogy ők elindultak valamire. Nem akarják megvárni és nem akarják megélni, hogy egyszer csak ki kelljen mondaniuk; „Hát ma senki nem jött templomba, szüntessük meg ezt a gyülekezetet...”

Szeretném leszögezni, én azt írom most le, amit a Szent Péter-bazilikában „éreztem”, amikor láttam a Fülöp-szigeteki vagy az afrikai csoportokat, az embereket, akik sírtak, hogy

Mégis, ami leginkább elgondolkodtató – akár a pápai audiencián, akár másutt, templomokban, szakrális teremben –, az a városban hullámzó tömeg volt. Természetesen a turisták tömege, de a zarándokok tömege is.

Egy turista nem áll két órát a tűző mediterrán napon a Szent Péter téren, hogy meghallgassa a pápa szavait, hanem tizenöt perc után otthagya. Egy turista nem áll sorba fél napot, hogy bejusson a Vatikáni Múzeumba, hogy láthassa a Sixtus-kápolnát, hanem fogja magát, és visszajön másnap, más időpontban.

Aki járt már Rómában, mondhatja, hogy mindez üzlet – kétezer év

érez – mondjuk – néhány tízezer csökkenést, addig nekünk ez már tragikusan sok volna. Mert beesünk egy olyan létszám alá, ahol már súlytalanná, majd hogyanem komolytalanná válunk.

Vannak szép intézményeink, tevékenykedünk az oktatás, az idősgondozás területén, viszont – pár kivételtől eltekintve – gyülekezeteink nagy többségében bizony kevesebben ülnek a templompadokban, mint öt vagy tíz éve. Mondhatjuk persze azt, hogy a társadalmi folyamatok minket is elérnek, ezek elől nem tudunk kitérni. Lassan kihal az a nemzedék, amely a harmincas évek ébredési mozgalmán nőtt fel, és amely kitarított az

eljuthattak oda... És nem más beszél belőlem, mint a féltő szeretet, és tudom, hogy sokan nagyon sok mindent megpróbálnak.

Egyszerű vidéki lelkészként nem tisztem az egyház távlati stratégiáját megalkotni, abba beleszólni. Egyszerűen együtt gondolkodni szeretnék: mi a kitörési pontunk? Missziói gyülekezetek létrehozása? Valami 21. századi ébredési mozgalom indítása? Evangélizáció? Lelkészeink ösztökélése? Elköltöző híveink nyom követése? Mi az, ami nem a lassú beletörődést vizionálja elénk, hanem lélekkel telt, épülő evangélikus egyházat?

■ HOMOKI PÁL

EVÉL & LEVÉL

Egy kis gyülekezet nagy eseménye

Az ország déli részén fekvő Ambrózfalva–Csanádalberti–Pitvarosi Evangélikus Egyházközségben július elején került sor az éves hittantáborra. Ennek az eseménynek köszönhetően feltámadni látszik ez az igen kis létszámú gyülekezet, hiszen a táborban harmincöt gyermek vett részt. A táborvezető lelkész, Csonka Zsuzsanna munkáját nagyban segítette a kilenc felnőtt, ki a konyhában, ki az énektanulásban.

A gyerekek reakcióját látva: egy nagyszerű hét telt el a lelkésznek köszönhetően. A tábor fénypontja a gyopárosfürdői kirándulás volt, amelyen szerencsére – az előző napi borús, esős időhöz képest – nagyszerű időnk kerekedett a fürdéshez. A lelkész munkáját segítette még, hogy két óvónő is részt vett a táborban; a sok kisgyermek között nagy szükség volt tapasztalatukra.

MAGASSY ZSÓFIA

Evangelikus (házas)élet

FOTÓ: LUKÁCS GÁBI

Bár lapunkban természetesen „nem magunkat prédikáljuk”, időnként megessik, hogy a szerkesztőségünk háza táján zajló, számunkra örömteli esemény híré is megosztjuk olvasóinkkal. Ilyen volt múlt hét szombatján szeretett szerkesztőségi titkárunk esküvéje. Vitális Judit és az ugyancsak evangélikus Zsolczai Balázs a kecskeméti evangélikus templomban fogadott örök hűséget egymásnak. Az ifjú párra Isten áldását kérjük!

Hibaigazítás • Lapunk múlt heti számának 15. oldalán, a *Köszönet és gratuláció Nádásd evangélikus lelkész asszonyának* című olvasói levélben helytelenül „tájoltuk be” Nádásd községet. Nádásd valójában már nem Zala, hanem Vas megyében fekszik. A hibáért az érintettek és olvasóink elnézését kérjük. – A szerk.

HIRDETÉS

Nyitott templom éjszakája

Ismét egy rendhagyó estére társják szélesre templomuk ajtaját a pusztaföldvári evangélikusok július 23-án, pénteken, amikor immár harmadszor rendezik meg a „nyitott templom éjszakáját”.

A program

- 18 óra: Bemelegítő játékok kicsiknek és nagyoknak
- 19 óra: Az Immánuel zenekar zenés biznyságtétele
- 20 óra: „Élő kövek ünnepe” – interaktív istentisztelet. Igét hirdet: Ribárszki Ákos lelkészszentelés előtt álló teológus
- 21 óra: Esküvőiruha-bemutató Zalainé Kaczkó Ágnes nőiszabó-mester (a gyülekezet felügyelője) munkáiból
- 21 óra 30 perc: „Kis éji zene” – rapid orgonakoncert (közreműködik: Deák Gabriella)
- 22 óra: Filmvetítés
- 23 óra 45 perc: Napzáró gyertyafényes áhítat, éjszakai ének és áldás
- Egész este: Kinckereső (meditációs templomtorony)

A gyülekezet tagjai harapnivalóval és frissítővel várják az érkezőket. A rendezvény blogja az interneten: <http://nyitotttemplom.blog.hu> Nyitott ajtókkal és nyitott szívvel várnak mindenkit a pusztaföldvári evangélikusok.

HÍREK, HIRDETÉSEK

„Harcold meg a hit nemes harcát, ragadd meg az örök életet, amelyre elhívattál, amelyről vallást tettél szép hitvallással sok tanú előtt.” (1Tim 6,12) Örömmel értesítem, hogy Isten kegyelméből *Itt-zés János*, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke július 24-én 15 órai kezdettel ünnepi istentisztelet keretében lelkészé szentel a tordasi evangélikus templomban. (Tordas, Szabadság u. 132.). Az istentiszteletre és az utána tartandó szeretetvendégségre szeretettel hívom és várom Önt és kedves családját.

Nagy Gábor

Nyári munkarend az Üllői úton

A Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodájában (1085 Budapest, Üllői út 24.) július 26., hétfőtől augusztus 6., péntekig – a nyári szabadság egy időben történő kiadása miatt – általános munkaleállásra kerül sor. Első munkanap: augusztus 9., hétfő.

Az Üllői út 24. szám alatt található gyűjtemények nyitva tartása:

- Az *Evangélikus Országos Könyvtár* július 26., hétfőtől augusztus 31., keddig lesz zárva. Első munkanap: szeptember 1., szerda.
- Az *Evangélikus Országos Levéltár* augusztusban zár be. Első munkanap: szeptember 1., szerda. Azon a héten, amikor az országos iroda már zárva lesz, július 26–30. között ügyeletet szerveznek, tehát látogathatóak.

Kényszerszünet a múzeumban

Megkezdődtek az Evangélikus Országos Múzeum (EOM) bővítésének előkészítő munkálatai. Mint minden felújításnál, itt is adódtak nem várt nehézségek, ezért az intézmény július 19-étől (hétfőtől) – előreláthatólag – augusztus 3-áig (keddig) zárva tart.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap

Az Úr látja az ember útjait. Péld 5,21 (Jn 5,28–29; Jn 6,1–15; ApCsel 2,41–47; Zsolt 53) Isten látja lelkem – hívjuk tanúul az Úristent. Milyen sokszor mondjuk, talán bele sem gondolva, milyen súlyos, komoly szavak! Hiszen Isten lát minden rejtett, kozmetikázott bűnt is. Látja romlott, igazi valónkat. Látja az ember szívét, lelkét azzal a látással, amely természetesen nem a szem látása. Vajon tudom-e úgy látni önmagam és a világot, ahogyan Isten látja? Az Atya a Krisztusban teremtett engem és az egész világot, és Krisztusban jönnek, szeretetre méltónak, megváltottnak látja azt (vö. Róm 11,36). E mélyebb látás azt mondja, hogy van remény, mert megváltottak vagyunk, és az evangélium bolondsága életünk egyetlen, sziklaszilárd örömhíre.

Hétfő

Körülfontak a halál kötelei, nyomorúságban és bánatban vagyok. De az Úr nevét hívom segítségül: Ó, Uram, mentsd meg életemet! Zsolt 116,3–4 (Zsid 5,7; 2Krn 30,13–22; Jn 5,31–47) Az első mondatot bárki elmondhatja. Az emberiség örök jalkiáltása évezredek óta hangzik. Háborúk, csapások, járványok vagy „csak” a mindennapi élet terhei, a betegség, öregség, majd a halál kapujába érkezés. Nyomorúság és bánat – innen nézve nincs erős, végleges fogódzkodó. És akkor jön a „de”. A más perspektívából látás. Mert Isten nem hagyta magára a világot! Ez nem önvigasztaló mantra, fikció, hanem tény! Isten kinyilatkoztatta magát, szólt igéjében, próféták által, megígérte, hogy közzénk jön, és Jézusban ígérte be is váltotta. Nem félni, sírni vagyunk e földön! Az Úr ma is erős várunk.

Kedd

A nyomorultak és a szegények vizet keresnek, de nincs, nyelvük kiszárad a szomjúságtól. De én, az Úr, meghallgatom őket. Ézs 41,17 (Jel 21,6c; Mt 22,1–14; Jn 6,1–15) A második világháború alatt a budai Várhegy mélyén sziklakörház működött. Áramfejlesztője volt, ám a vízutánpótlás az ostrom alatt akadozott. Sokan szomjan haltak, vagy a víz hiányában elmaradt műtétek, elfertőződött sebek miatt vesztették életüket. A test szomjúságával ellentétben a lélek szomjan halására ritkán gondolunk. Előbbtől félünk, teszünk elene, utóbbival – hogy tiszta, szent, isteni szót, lelket felemelő igét kapjunk nap mint nap, s abból épülve éljünk egészséges lelki életet – törődünk-e? Nem kellene kitérni lelkünk kiszáradt tájait Isten életet fakasztó vizének?

Szerda

Jézus mondta: „Jöjjetek énhozzám mindnyájan, akik megfáradtatok, és meg vagytok terhelve, és én megnyugvást adok nektek.” Mt 11,28 (Ézs 25,4; Zak 8,9–17; Jn 6,16–21) Kiket hív ilyen bensőséges szavakkal Jézus? Azokat hívja, akiket mi, emberek inkább elkerülnénk. Mert ziláltak, idegesek, hajszoltak, fáultak, szomorúak. Belefáradtak, sírnak, testi-lelki terheik vannak. Őket mi inkább elküldenénk, hisz van elég bajunk. Jézus magához hívja azokat is, akik úgy érzik, hogy az ő életük már nem alkalmas semmire, elveszett, haszontalan. Nála ugyanis más fogadtatás vár. Azok lehetünk, akik vagyunk; amit kínál, nincs feltételhez kötve. Ennyit kér: jöjjetek, amint vagytok, mindnyájan, őszinte szívvel.

Csütörtök

Jöjjetek, boruljunk le, hajoljunk meg, essünk térdre alkotónk, az Úr előtt! Zsolt 95,6 (Jel 5,12; 1Kor 10,16–17; Jn 6,22–27) Ha Isten nagyságát, dicsőségét kapiskálni kezdi az ember, csak leborulni tud. Vagy mint Péter: találkozik Jézussal, és kezd feltárulni előtte személyének titka (bár még mennyire nem ismeri...), s megremeg, amikor ez a Jézus hívja őt követésre. Csak azt tudja megvallani, hogy saját erejéből nem képes megfelelni. „Menj el tőlem, mert bűnös ember vagyok, Uram!” (Lk 5,8) Valami hasonló remegést érzünk mi is, amikor a Krisztusban való találkozásban feltáru Isten igazi valója, irántunk való, áldozatot nem kímélő szeretete. S hogy mit kíván tőlünk, ha igazi keresztény életet akarunk élni.

Péntek

Amit csak akar az Úr, megteszi az égen és a földön és a mélységes tengereken. Zsolt 135,6 (Róm 11,36; Lk 22,14–20; Jn 6,28–40) Az elbizakodott emberiség néha kap egy figyelmeztetést, hogy nem ő az úr égen, földön. Nemrégiben az izlandi tűzhányó hetekre megbénította Európát. Pusztít, rombol az árvíz, az esőzés. (7. v.: „Felhőket hoz fel a föld széléről, villámokat szór, ha esik az eső, szelet bocsát ki kamrából.”) Ez az ige a hívó ember globális aspektusból kiinduló csodálatát, örömet mutatja fel: ez a mindeneken Úr Isten „igazságot szolgáltat népének, és megkönyörül szolgál.”

Szombat

Szerettek, Uram, erősségem! Zsolt 18,2 (Ef 6,10; Jel 19,4–9; Jn 6,41–59) Van egy gyülekezeti imacsoport, amely azért jön össze hétről hétre, hogy imában hordozzon embereket, ügyeket. Például a gyülekezet megerősödését. A misszió ügyét. Egyes tagjai konkrét baját. Ezek az emberek nem híres misszionáriusok, apostolok vagy reformátorok. Hanem mint mi: néha erős, néha fáradt, gyenge vagy idős emberek. Ebből az igéből tudják, hogy nekik: van erejük. S kérni, zörgetni mernek. Ahonnan az ő erejük van, ott a mi számunkra is van elegendő.

■ KÖHÁTI DOROTTYA

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból július 18-ától július 25-éig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
<p>21.30 / Duna Tv <i>Szeresd apádat!</i> (francia–kanadai–angol–svájci filmdráma, 2002) (99') Léo Shepherd, a híres író egyedül, a világtól elzártnak él egy hegyi tanyán. Egy napon értesítést kap, hogy elnyerte az irodalmi Nobel-díjat. Motorra száll, és elindul az autópályán Stockholm felé. Az apja elhidegülése miatt szenvedő fiú, a drogos Paul gratulálni akar neki, ezért autóval követni kezdi. Azt reméli, hogy az örömhír hallatán talán enyhül a ridegség közöttük. Valahol az Alpok és a Balti-tenger között, apa és fia hevesen összeszólalkoznak, s szinte öltre mennek. A nagy író hiába várják a díjátadási ceremónián.</p>	<p>4.50 / m2 <i>Ars musica</i> Képek a magyar zene történetéből. Középkori zenék 8.00 / Duna Tv <i>Isten kezében</i> Családok a családokért 10.00 / Torony Rádió (Békés) <i>Lelki szász (evangélikus félóra)</i> 13.30 / Kossuth rádió <i>Erős vár a mi Istenünk!</i> Az evangélikus egyház félórása 20.30 / Duna Tv <i>Holdfény</i> (amerikai romantikus dráma, 2002) (112') 21.10 / PAX <i>Jobbítsd a nemzetöt!</i> (koncertfilm) Szokolay Sándor műve 00.25 / Duna Tv <i>Múlt idő '90 (magyar dokumentumfilm-sorozat, 2010)</i></p>	<p>5.20 / m1 <i>Hajnali gondolatok</i> 5.40 / Duna II. Autonómia <i>Jelkeresztől a Szent Györgykeresztig (magyar dokumentumfilm, 2002) (12')</i> 16.00 / PAX <i>Én vagyok az Út</i> A Zákus Médiacentrum evangélicizációs műsora 18.34 / M. Katolikus Rádió <i>Hétköznapi szalon.</i> Anyaság, gondoskodás, felelősség 21.00 / Filmmúzeum <i>Szindbád (magyar filmdráma, 1971) (90')</i> 22.15 / Duna Tv <i>...evilágból...</i> (fekete-fehér, magyar dokumentumfilm, 1988) (75') 22.20 / M. Katolikus Rádió <i>A két középpont</i> Gyökössy Endre könyvéből</p>	<p>13.30 / Kossuth rádió <i>„Tebenned biztunk eleitől fogva...”</i> A református egyház félórása 14.00 / PAX <i>Invocatio Musicalis</i> Korál- és zsolnárfeldolgozások 16.05 / Hír Tv <i>Ősök tere</i> 18.00 / PAX <i>Ébredés</i> A Zákus Médiacentrum egyházi magazinműsora 18.05 / m2 <i>Épített szépségek (25')</i> Keszthely 20.34 / M. Katolikus Rádió <i>Zenémmelel dicsérem...</i> Fejezetek a kortárs egyházenéből 22.10 / Duna Tv <i>Így nőttem fel (amerikai filmdráma, 2004) (96')</i></p>
CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
<p>12.45 / M. Katolikus Rádió <i>Gospelkrónika</i> 14.40 / Duna Tv <i>Fesztiválsorozat, avagy kalandozás a hagyományok világában</i> (magyar ismeretterjesztő filmsorozat, 2010) (20') 16.45 / Mária Rádió <i>Hítvédő</i> Győri Tamás evangélikus, Bacskaai Bálint református lelkész és Ipoly atya hitvédelmi műsora 18.30 / PAX <i>Schweitzer József</i> (portréfilm) 21.00 / Duna Tv <i>A nyitány</i> (thai földi életrajzi dráma, 2004) (101') 21.50 / Duna II. Autonómia <i>Lyukasóra</i> (irodalmi műsor)</p>	<p>5.20 / m2 <i>Hajnali gondolatok</i> 11.00 / Kossuth rádió <i>A Hely (riportműsor)</i> 15.15 / PAX <i>Mit ér az ember, ha...</i> (portréfilm) Levente Péter előadóművész 20.00 / PAX <i>„Szárnyakat adjatok...!”</i> Schäffer Erzsébet újságíró előadása 21.35 / Duna Tv <i>„Egyhármadország” – Trianon-konferencia, 2010, Párizs</i> (magyar dokumentumfilm, 2010) (28') 22.05 / Duna Tv <i>Apu boldogsága</i> (amerikai romantikus dráma, 2007) (95') 0.40 / Duna Tv <i>Még álomban sem</i> (olasz játékfilm, 2002) (79')</p>	<p>10.00 / Rádió 17 (Budapest) <i>Lelki szász (evangélikus félóra)</i> 10.20 / Duna Tv <i>Az egyházi művészet kincsei – Barangolások Toscanában</i> (olasz ismeretterjesztő filmsorozat, 2003) (30') 13.00 / Duna Tv <i>Isten kezében</i> Bandi és a kecskék 13.00 / Lánchíd Rádió <i>Hittel és gitárral</i> Keresztény kortárs zenék 14.45 / PAX <i>Pilátus.</i> Reményik Sándor Pilátus című versének zenés feldolgozása a Poézis együttes előadásában 15.30 / Hír Tv <i>Balaton Bike Fest</i> 22.40 / m1 <i>Szerelmem, Szarajevó</i> (horvát–osztrák–német filmdráma, 2006) (90')</p>	<p>6.03 / M. Katolikus Rádió <i>Orgonamuzsika</i> 8.08 / Vörösmarty Rádió (Székesfehérvár) <i>Lelki szász (evangélikus félóra)</i> 9.00 / Lánchíd Rádió <i>Hitvilág</i> A történelmi egyházak magazinja 9.55 / m1 <i>Református magazin</i> 10.20 / m1 <i>Református ifjúsági műsor</i> 10.55 / m1 <i>Szélrózsza</i> Országos evangélikus ifjúsági találkozók Szarvason (Ismétlés: 13.55 / m2) 16.30 / Mária Rádió <i>Ökumenikus lapszemle</i> 22.25 / m2 <i>A vihar mindent felkavar</i> (francia dráma, 2006) (87')</p>

Evangelikus Élet – A Magyarországi Evangélikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu • EvÉlet on-line: www.evelet.hu, www.evangelikusélet.hu

Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu

Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108; 20/824-5519; fax: 1/486-1195.

Szerkesztőségvezető: Boda Zsuzsa (zsuzsa.boda@lutheran.hu). Szerkesztőségi titkárság (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Vítális Judit (judit.vitalis@lutheran.hu).

Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu). Olvasószerkesztő: Dobsonyi Sándor (sador.dobsonyi@lutheran.hu). Korrektor: Sinkáné Zombory Katalin (katalin.zombory@lutheran.hu). Tervezőszerkesztő / EvÉlet on-line: Nagy Bence (bence.nagy@gmail.com). Rovatvezetők: Boda Zsuzsa – Új nap – új kegyelem (zsuzsa.boda@lutheran.hu), Ecsedi Zsuzsa – Cantate (ezsu@lutheran.hu), Kende K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kende@lutheran.hu), Véghelyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veghelyi@lutheran.hu).

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu) 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228; 20/824-5518;

fax: 1/486-1229. Felelős kiadó: Kende K. Péter (peter.kende@lutheran.hu).

Nyomdai előállítás: Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.). Felelős vezető: Nagy Zoltán.

Árusítja a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK) INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj beföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3250 Ft, fél évre 6500 Ft, egy évre 13 000 Ft, európai országba egy évre 43 800 Ft (168 euró), egyéb külföldi országba egy évre 51 200 Ft (196 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsőjével törölni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzártakor kizárólag a hétfői eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

